48ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 900 Կ. ՊՈԼԻՍ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 1/14 ՅՈՒՆԻՍ 1904 28 ՐԷՊԻԹԻԼ ԷՎՎԷԼ 1322 — 1 ՀՈՍԻՐԱՆ 1320

Journal Arménien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒԶԷՍՈՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պոյռ Ալի Ճատտեսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանկունաց Եֆքիարա

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيجه بوى وسياسى غزتەدر
صاحب امتيازى : اوهانس فرید
اداره خانەسى : باب عالى جادەسنده نومرو ۳۸

ԹԱՂԱՔԱՑՈՒԹԻՒՆ
Տարեկան Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար 80 գր. 50 գրշ.
Գաւառներու համար 108 » 60 »
Արտասահմանի համար 25 ֆր. 13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տող 5 գրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանօթագրութեան համար մանրամասն պայմանագիր։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Սուրհանդակի 1595 թուրքն մէջ կարդացինք թէ՝ Երուսաղէմէն Պատրիարքարան քաշուած հեռագիր մը՝ որ Խառն Ժողովոյ ալ ներկայացեր է, կը հաղորդէ եղեր թէ՝ «Տ. Ցարութիւն Ս. Պատրիարք հողերու վաճառման համար Ֆեռադի թագրիր տալու իրաւունքը օրինական եղանակով առեր է իր փոխանորդէն»։ Այս մասին ապրիլ 22 թուականով կը հրատարակէ նամակ մը՝ նոյնպէս Երուսաղէմէն գրուած՝ որ ապացոյց է ժամանակ մը ի վեր Սուրհանդակի հաղորդուած սուտ ու սխալ լուրերուն։

Նախ հարկ է գիտնալ որ՝ Տ. Դեւոնդ վարդապետ ո՛չ ինքնին տեղ ծախած է և ո՛չ ալ դրամ իւրացուցած, հետեւաբար մեզ անհասկանալի կը թուի այսպիսի կարգադրութիւն մը՝ զոր Տ. Ցարութիւն Ս. Պատրիարք ըրած ըլլայ յանձին իր Փոխանորդին, վասն զի այդպիսի հապճեպ և անտեղի կարգադրութեան մը պէտքը չի պիտի տեսներ բնաւ, եթէ ի նկատ առնէր իր Փոխանորդին՝ Տ. Ներսէս Արքեպիսկոպոսին անցեալը՝ հրէն մէջ, խզճամիտ Սրբազանը, ազնիւսիր և հաւատարիմ կենցաղ մը ունեցած է միշտ, վանքին նիւթական և բարոյական օգուտին նախանձախնդիր, մէկ դահեկանին վրայ դողացող և ամէն հողին յուսկեալ վաճառման վրայ ի սրտէ ցաւող. ճշմարտութիւն մը՝ որուն նոյն ինքն Տ. Ցարութիւն Ս. Պատրիարքն ալ խոցիչ կը վկայէ։ Մը միայն վարդապետը, հին և նոր, թեր ու դէմ, կարող է ապացուցանել թէ՝ Տ. Ներսէս Արքեպիսկոպոս՝ առանց Պատրիարքի գիտութեան, առանց Տնօրէն Ժողովոյ որոշման, ցարդ ո՛ և է Ֆեռադի թագրիր մը տուած ըլլայ... ուստի եթէ Տ. Ցարութիւն Ս. Պատրիարք իրո՛ք ըրած է այդպիսի կարգադրութիւն մը, անշուշտ ներքին գիտակցութեամբ չէ, այլ՝ կատարած պիտի ըլլայ զայն... նորանոր դժուարութեանց տեղի չտալու համար՝ դէմ դնելով այդ կարգադրութիւնն ի հեռուկս պահանջող ծանօթ վարդապետաց ոմանց քմահաճոյքներուն։

Այն անձը՝ որուն ծախուած էր յիշեալ հողը, ասկից երկու տարի առաջ, որոշմամբ Տնօրէն Ժողովոյ, խոսքում ընդունած էր որ՝ եթէ իր տքնը չմնալէն եղբը պէտք տեսնուի, 3-4 կանգուն լայնութեամբ մաս մը հող ևս տրուի իրեն՝ որուն տեղեակ էր նաեւ Տնօրէն Ժողովը։ Այս տարի նոյն պէտքը զգալի կ'ըլլայ և մարդը՝ որ Բեթլէհէմցի պարկեշտ լատին մըն է, կուգայ կը խնդրէ որ՝ իրեն տրուած յիշեալ խոստումը կատարուի՝ բայց պատրաստ դրամ չունենալուն՝ կ'ուզէ գտնվիալով մը գնել՝ որուն չի համակերպիր Տ. Ղեւոնդ վարդապետ և կանխիկ դրամ կը պահանջէ։ Ասոր վերայ Բեթլէհէմցին ամէն ջանք ի գործ կը դնէ թէ կը յաջողի վերջապէս անցեալ մարտ-ապրիլ ամսոյ մէջ—ո՛չ թէ Սուրհանդակի նամակագրին ըսածին պէս 45 օր առաջ—դրամը հայթայթել՝ 83 ֆրնմ. ոսկի, և քիչեր Տ. Ղեւոնդ վարդապետի՝ որ անմիջապէս յանձնելով վանքին հաշուակալ Նշանեան Մեսրոպ վարդապետի՝ որուն ձեռքն է նաեւ Անտուկը՝ Տ. Ղեւոնդ վարդապետէն յանձնառած, և որ այժմ գլխաւոր մէկ դերակատարն է հակառակորդ խումբին, խոստացած 3-4 կանգուն լայնութեամբ յիշեալ հողը կը պանձնէ նոյն Բեթլէհէմցի Լատինին։

Արդ՝ քանի որ Մեսրոպ վարդապետ Նշանեան՝ որ դրամընկալն էր եղած և նոյն անուամբ արձանագրած յիշեալ 83 ոսկին Անտուկի հաշուետուփերին մէջ, ինչո՞ւ ժամանակին չէր բղխոքած իր մեծարիմ համախոհներուն հետ՝ եթէ արդարեւ իրաւունք մը կար այդ տեսակ բողոքի մը և անագին եռ ու զեռի մը...։ սակայն խնդիրը այդ չէ՛... 83 ոսկինոց չնչին խնդիր մը, 3-4 կանգունոց հողի մը առուծախի գործը այդ անհիման չի պիտի վրդովէր այդ վարդապետներուն խիղճը հնդկպ այն հարիւր հազարաւոր ոսկիներուն զորս ա՛նքան մեծ հեշտով՝ իբրեւ Սպանիական դղեակ մը կը պահանջեն Ղեւոնդ վարդապետէն։ Խնդիրը այն է թէ լուսարարապետ Տ. Վահրամ վարդապետ, հակառակ իրենց կամաց, Երուսաղէմ եկած էր հրամանաւ Ս. Պատրիարքին։ Պէտք էր նոր յուզում մը յառաջ բերել։ Պէտք էր նոր իրաւունք մը ձեռք առնել իրենց կամքը յաջող առնելու համար, պէտք եղ Տ. Վահրամ վարդապետի մուտքը Երուսաղէմ՝ յուսմանց չարժառիթ մը ներկայացնել... — Փորձեցին եկեղեցւոյ դռները փակելով խռովութեանց դուռ մը բանալ, բայց չի յաջողեցան, վասն զի թէ՝ Վահրամ վարդապետ և թէ Միաբանութեան մեծամասնութիւնը խոնարհութեամբ վարուեցան, ուստի հետեւեալ օրը, Ապրիլ 19, յիշեալ հողին խնդիրը հանեցին, որպէս զի գնե՛ն այնու յուզում մը յառաջ բերեն և զրգռեն զայրոյթը Տ. Ղեւոնդ վարդապետի։ հետեւաբար, նախորդ թարգմն Ամէմեան վարդապետ, և նախորդին փոխանորդ Զիլինկիրեան վարդապետ — այս վերջինը նոր ծաղկեալ փիլոնի մը սերովը վառուած՝ զոր հրապարակաւ կը շնորհաւորենք — վազն ի վազը կ'երթան նոյն 3—4 կանգուններոց հողին վրայ և կ'արգիլեն, յանուն Պատրիարքին, այն պատը՝ զոր խեղճ մարդը սկսեր է եղեր քաշել։ Բողոք կուտան, մեծաւ դղրդմամբ, Ս. Պատրիարքին և կը ստիպեն Ն. Բ. Սրբազնութիւնը որ յորդորէ Բեթլեհէմցին իր դրամը ետ առնելու։ Այս վերջինը կը մերժէ այդ առաջարկը՝ «Ես — կ'ըսէ — վստահութիւն ունիմ Ելմէնց Տնէին վրայ»։ Բայց Բեթլեհէմի տեսուչ Խարբերդցի Մովսէս վարդապետ — ժամանակ մը իբրեւ միշտ հակառակող և օրերիս թշնամի այդ խմբին, բայց հիմա սրտակից բարեկամ — դիմերանց կը կանչէ իր քովը նոյն Բեթլեհեմցին՝ որ երթայ իր դրամը ետ պահանջէ, բայց չի յաջողիր։ Ասոր վրայ՝ քանի մը շնորհաւորներ կ'երթան իբր թէ հանգանակութիւն մը կը բանան՝ նոյն 3—4 կանգուն հողը յանուն վանքին գնելու, կարծես թէ վանքը կարօտ մնացեր էր ատոր, սակայն գտոր մէջ ալ անյաջող կ'ելլան, և խնդիրը կը մնայ նոյն վիճակին մէջ մինչեւ ցայսօր։

Պարզ խորհրդածութիւն մը բաւական է հաստատելու ստուգութիւնը՝ որ այս գործներուն։ Եթէ միտքերնին նոր վէճ մը յարուցանել չէր, ինչ հարկ կար որ Զիլինկիրեան և Ամէմեան վարդապետները, առանց մէկուն իմացնելու, երթային յիշեալ հողը գրաւելու, և ծախուած տեղւոյ մը շուրջը քաշուելիք պատին դէմ, մեծագոչ աղաղակներով արգելքներ յարուցանելու փորձեր ընելու։ Մեթէ՞ Պարիարքը կարող չէ՞ Տ. Ղեւոնդ վարդապետը կոչել և անկից բացատրութիւն պահանջել, և կամ իրենք, իբրեւ սարկաւագապետ պաշտօնեաներ, հարկ չէ՞ր ուղղակի Տ. Ղեւոնդ վարդապետի դիմին իրազեկ ըլլալու համար ճշմարտութեան, մինչդեռ ուրիշ շատ կարեւոր փնդիրներու և դրամական, կալուածային և այլ և այլ դատերու համար դիմում մ'ըլլայ իրեն, նոյն իսկ իր նախատակած եղած ժամանակ...։ Սուտ է Սուրհանդակի թղթակիցին գրածը թէ՝ «Տ. Ղեւոնդ վարդապետ ինքն ալ ուզեր է գնել նոյն հողը, սակայն պայման դրուեր է որ վանքն ընէ վանքին։ Ցերմին չի ծախուի»։ Տ. Ղեւոնդ վարդապետ նոյն տեղը գնելու բրնք պայմանագրութիւն չէ յայտնած, ա՛լ ալ այդպիսի առաջարկ մը եղած է իրեն։ Նոյնպէս բոլորովին սխալ է թէ՝ միաբանք ոմանք նոյն տեղւոյն վրայ չենք շինելու ելլեն... ա՛նչափ նեղ կսորի մը վրայ։ Եթէ այդ վարդապետները կ'ուզէին ապաքէն կալուածներու տէր ըլլալ, ինչո՞ւ չի մասնակցեցան այնչափ ահագին ու վանքին ապագային օգտաբեր կարեւոր չենքերուն, այլ, ընդհակառակը մասնակցել փափաքողներուն ալ միաքերը խեղաթիւրեցին, գայթակղեցուցին զանոնք ու տակաւին կը գայթակղեցնեն։

Ամօթ չէ՞ այդ մարդոց համար որ այդ կարգի սուտերով հրապարակը կ'ողողեն ի գայթակղութիւն հանրային գաղափարաց։ Կը ցաւինք սակայն որ՝ այս կերպ յայտարարութիւններով թէ՝ վանքին վարոյ կը բեկանեն և թէ տեղւոյն արժէքը կը ստորնացնեն, ըստ որում ա՛յլ ևս ո՛չ ոք կը համարձակի նոյն տեղէն ափ մը հող գնել՝ եթէ հարկ ըլլայ, ու Սուրհանդակի խմբագրութիւնը թող ուրախ ըլլայ այդ կարգի մարդոց ցնդաբանութեանց արձագանգը դարձած ըլլալուն համար...։

Առ այժմ այսչափ։

ԱՆԱՆԻ

ՊԱՐԶ ԽՕՍՔԵՐ

ՊԱՊՏԵՍԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Տաքէրն սկսան։ Գոց տենչակներու, սրահներու մէջ աշխատութիւնը տակաւ անտանելի կը դառնայ մանաւանդ դրդրական տաղց համար։ որոնք մաքուր ոգի պէտք ունին ամէնէն աւելի։ Ասոր չատ դժուարի է վարձարանի տանջանքներէ ոմանց այն կարգադրութիւնը որով տարեսկզբան մերձակայ դպրոցները կամ բացթեայ վայրեր պարտի կը տարուին։ Անցած նշ. թ. Սկիւտարի ձեմարանի վարժարանի աշակերտները ամբողջութեամբ տարուած էին Բօրուլուքը ըսուած օթաուն դպրատան, ուր բարեներու ծնունդ մը ալ։ Օնիկ էֆ. Զարեան, բոլոր աշակերտներուն հաշուապահն էր ամբողջ տարի։ Ինչպէս ասոնք ամբողջ մեր ազգի ներկայացուցիչներ են՝ ինչպէս ասոնք ամբողջ մեր ազգի ապագայ հոգեւոր դասակարգն են՝ ինչպէս ասոնք ամբողջ մեր ազգի ապագայ ուսուցիչներ են՝ ինչպէս ասոնք ամբողջ մեր ազգի ապագայ հայրեր են՝ ինչպէս ասոնք ամբողջ մեր ազգի ապագայ մարդիկ են՝ ինչպէս ասոնք ամբողջ մեր ազգի ապագայ ամուսիններ են՝ ինչպէս ասոնք ամբողջ մեր ազգի ապագայ հարսներ են՝ ինչպէս ասոնք ամբողջ մեր ազգի ապագայ մայրեր են՝ ինչպէս ասոնք ամբողջ մեր ազգի ապագայ դեռատի աղջիկներ են՝ ինչպէս ասոնք ամբողջ մեր ազգի ապագայ ամբողջ ազգն

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Եւրոպական թերթերէն

Չիֆուէ հեռագիր մը վաւերական լուր մը կը բերէ Փորթ Արթուրէ։ Գլխաւոր լրատուն չինացի մեքենավար մըն է որ կառավարական գործարաններուն մէջ պաշտօն ունի վեց ամիսէ ի վեր, և հետեւաբար ի վիճակի է իր պատմած բաներուն վրայ ճիշտ տեղեկութիւններ տալու։ Նաւահանգիստին բերանը տակաւին ըստ բաւականին բաց չէ խոշոր մարտանաւերուն անցքին համար։ Ռուսներուն առջի ունեցած եօթը խոշոր մարտանաւերէն երեքը միայն ի վիճակի են բաց ծովը ելնելու։ Մարտանաւերը իրենց սպառազինութիւնները կը պահեն, բաց ի մէկ քանի արագահարուած թնդանօթներէն որոնք ցամաք հանուած են բերդերուն պաշտպանութեան համար։ Ճաբոնցիք քաղաքը կը ռմբակոծեն մերթ ընդ մերթ, մինչ իրենց զօրքերը ամէն գիշեր յարձակումը կը կրկնապատկեն, հետզհետէ նեղցնելով պաշարման շրջանակը։

Զօրավար Քուրօբաթքինի ամենավերջին հեռագիրը կ'արտօնէ մեզ բաւական ճշդութեամբ ստուգել ճաբոնական Բանակներուն բռնած դիրքերը։ Երկրորդ Բանակը Լիաօթունկ թերակղզիին մէջ տարածուած է, այն ցամաքին պարանոցին վրայ ուր կը գտնուի Փորթ Ատամս, իր ճակատը տարածուած է տասը մղոն հեռաւորութիւն մը՝ զոր ճաբոնական թնդանօթներուն օգնութեամբ կարելի է բռնել 30,000 հոգիով։ Քանի որ 40,000 հոգին լիովին կը բաւեն Փորթ Արթուրի գործը լմնցնելու, առ նուազն 70,000 հոգի պէտք է գտնուին Թերակղզիին մէջ որոնք պատրաստ են ի հարկին Փորթ Արթուրը պաշարող 40,000ին օգնութեան հասնիլ, կամ ուրիշ տեղ, եթէ հարկ ըլլայ։

Դէպի Արեւելք Ֆէնկ-Հուանկ-Չէնկի շուրջը կացութիւնը կը մնայ միշտ անփոփոխ, հակառակ մտատեւ յառաջապահական կռիւներու, որոնց մէջ ժամերով յուսահատական ընդհարումներէ վերջ, 6 հոգի անպատճառ կը սպաննուին կամ կը վիրաւորուին։ Սայմաքէ դարձեալ Ճաբոնցիներուն ձեռքը անցած է, և Թիէնձինէ կը հեռագրուի թէ 5000 ռուս հեծեալներ ցոյց մը կ'ընեն Սիուեէնի մօտ, Ճաբոնցիներուն ուշադրութիւնը գրաւելու համար, մինչ Քուրօբաթքին Լիաօեանկը կը պարպէ դէպի հիւսիս — զրոյց մը որուն հաւանական ըլլալուն զօրաւոր պատճառներ կան։ Զօրավար Քուրօբաթքին դարձեալ կը հաստատէ ճաբոնական մարտանաւերուն երեւնալը զանազան կէտերու վրայ. Բայչէուի և Սունկ-Եէն-Չէնկի միջեւ — շարժումներ որոնց ռազմագիտական նպատակը ճշդել շատ դժուար է, և աւելի կը ցուցնեն թէ Ճաբոնական Նաւատորմիղները և Բանակները միակ պատասխանատու գլուխ մը չէ որ կը վարէ։

Ամբողջ կացութիւնը արդարեւ շատ անկանոն է, ինչպէս հետեւեալ նկատումները ցոյց կուտան։ Ամբողջ արդի ռազմագիտութեան նպատակն է, յորմէհետէ Պօնաբարթ 1796ին ձեւ և կերպարանք տուաւ անոր — չտնտնալ, և արագ արագ շարժումներով ջախջախիչ ումեր համախմբել թշնամիին բանակին դէմ, թողլով որ մանր մունր դէպքերը իրենք իրենցմով կարգադրուին։ Նանշանի ճակատամարտէն ի վեր ստեղծուած կացութիւնը ի նկատ առնելով, Քուրօբաթքին պարտաւորուած է սակաւաթիւ զօրք մը միայն պահել պարանոցին վրայ, և ամէն տրամադրելի մարդ, ձի, և թնդանօթ վերապահել իր նախնական նպատակին համար, և իր ձեռքին տակ գտնուած ամէն կարողութիւն գործածել թշնամին յորդորելու վճռական ճակատամարտներու։ Բայց Ճաբոնցիք ա'յնքան խիզախութեամբ կը շարժին որ ամէնէն ճարտար հակառակորդ զօրավարն անգամ Քուրօբաթքինի պէս պիտի անճրկի պահ մը իր ի'նչ ընելիքին մէջ։ Մուքտէն և Փորթ Արթուր երկուքն ալ յաղթութեան մրցանակները պիտի ըլլան, որովհետեւ ամիսներ պիտի անցնին մինչեւ որ ռուսական երկրորդ Բանակ մը կարենայ համախմբուիլ Խարպինի շուրջ, և պէտք է գիտնալ սակայն թէ Մուքտէնէն դէպ ի հիւսիս Խարպինի շրջակայքը պաշտպանութեան համար աւելի նպաստաւոր են։ Ճաբոնցիք վերջերս իրենց գործունէութիւնը ա'յնքան կրկնապատկած են որ Եւրոպայի մէջ ռազմագէտները կը կարծեն թէ անոնք Ռուսաց առջեւ ոսկեղէն կամուրջ մը կը ձգեն հաշտութեան համար։ Փորթ Արթուր դատապարտուած է ա'յնպիսի պատճառներով որոնք արդէն երկարօրէն բացատրուեցան այս սիւնակներուն մէջ։ Բայց թէ վա՞ղը պիտի իյնայ թէ գալ շաբթու, ասիկա կախում ունի միայն Ճաբոնցիներուն ընելիք զոհողութիւններէն։ Եթէ շատ մարդ վրայ տալ ուզեն, առումը շուտով կ'ըլլայ, եթէ իրենց մարդոց խնայելով ճամբայ ելնեն, առումը քիչ մը կ'ուշանայ։

Մեծ պաշարումներու պատմութեան մէջ մեծ տեղ մը պիտի բռնէ Փորթ Արթուրի պաշարումը, եթէ Ճաբոնցիք դանդաղ շարժիլ ուզեն, եթէ ոչ պէտք պիտի ըլլայ խիզախ և վնասաբեր յարձակմամբ մը մէկ անգամէն քաղաքը առնել։ Ճաբոնական Սպայակոյտը իր յատակագծերը գաղտնի կը պահէ։ Ո՛րքան մարդկային կեանք, ո՛րքան տառապանք, ո՛րքան վէրք, ո՛րքան մահ աչք պիտի առնեն Ճաբոնցիք, հարկաւ իրենք ըրած են հաշիւը, բայց չեն հրատարակեր։ Լիաօթունկ թերակղզին ամբողջ աշխարհին ուշադրութեան մեծ առարկան եղած է այս պահուս, հոն պարզուած զինուորական գործունէութիւնը աննման է։ Խնդրոյն լուծումը Մարէշալ Եամակաթայի ձեռքն է։ Կրնայ Փորթ Արթուրը անձնատրութեան մղել աննշան կորուստով, եթէ ուզէ յետաձգել մեծ գործողութիւնը և պարզ պաշարման մը ենթարկել քաղաքը։ Ռուս պահակազօրքերը քաջասիրտ են, յամառ են, և արի ձեռքերու տակ կը գտնուին։ Բայց զօրավար Ստէօսէլ ո՛րքան ալ զինուորական մեծ ռազմավար մը ըլլայ, բախտը սահմանուած չէ ժպտելու իրեն, և Փորթ Արթուրի առումը ժամանակի պարզ խնդիր մըն է միայն։ Հիմակուան թնդանօթները տասը մղոն հեռուէն կրնան կրակ ընել, և ահաւոր կրակ մը։ Ասկէ զատ, Ճաբոնցիք բռնած են Փորթ Արթուրի վրայ նայող բլուրները, և կրնան իրենց ռումբն ու գնդակը տեղացնել քաղաքին վրայ իրենց վերին բարձրութեններէն, և միւս կողմէն ալ մարտանաւերուն տասներկու տրամագիծնոց թնդանօթներով ցամաքին բերդերը քակել։ Բաց աստի, պաշարող բանակը անծանօթ ահաւոր գործակիցներ ալ ունի, ըսել կ'ուզենք պաշարուած բանակին կարօտութիւնը, պարէններու նուազութիւնը և սովին պատահականութիւնը։ Բայց բոլոր այս ազդեցութիւնները ժամանակի կը կարօտին։ Ճաբոնցիք շատ մեծ պատճառ մը չունին փութալու, քանի որ ա՛լ յայտնի է թէ Փորթ Արթուրի օգնութիւն չի կրնար հասնիլ ցամաքէն, և գալով Պալթիկի Նաւատորմին, անիկա չի կրնար հասնիլ, և եթէ հասնի ալ, գործօն ծառայութիւն մը մատուցանելու ժամանակը անցած կ'ըլլայ։ Այսու հանդերձ, Ճաբոնցիք փափաքող են սա՛ Փորթ Արթուրի կնճռոտութիւնը բառնալ, որպէս զի իրենց ամբողջ բանակը ազատ ըլլայ ուժգին յառաջխաղացութեան դէպ ի Կեդրոնական Մանչուրիա։ Անոնք բերդաքաղաքը պիտի զարնեն ուղղակի՝ կարգ մը ռմբակոծութիւններով զանիկա դղրդելէ վերջ, և այս պարագային իրենց յաջողութիւնը անկասկածելի է, թէեւ իրենց մարդիկներուն կեանքերէն մեծ թիւ մը զոհելով։

Այս կերպով Փորթ Արթուր պիտի ձգուի, ինչպէս նաեւ հարաւային Մանչուրիան, արշաւողներուն ձեռքը, և ռուսական պատահական յաղթութիւնը հեռաւոր ապագայի մը միայն կը մնայ։ Այսպէս պիտի կատարուի Մոսկովեան դիւանագիտութեան սա սկզբունքը թէ պէտք է ետ ետ երթալ լաւ ցատկելու համար։ Զօրավար Քուրօբաթքին քաշուելով Խարպին, կամ թերեւս Պլակովեէչենսք, կամ թերեւս աւելի դէպի արեւմուտք հեռու կէտ մը, պիտի սպասէ իր օգնական գունդերուն, որովհետեւ, ինչպէս գիտենք, անոնք շատ դանդաղ կը շարժին ա'յն երկաթեայ հիւսուածքին վրայէն, որ Եւրոպական Ռուսիոյ կը կապէ Ծ. Արեւելքը։ Շաբաթներու գործ չէ, այլ բազում ամիսներու, մինչեւ որ չորս-հինգ հարիւր հազար մարդոց բանակը իրենց բոլոր մթերքներով և սպառազինութիւններով կարենայ հաւաքուիլ։ Սակայն և այնպէս, վերջ ի վերջոյ պիտի հաւաքուի այդ անդիմադրելի ամբոխը, որ ապա պիտի խուժէ Մանչուրիոյ վրայ, և երկիրը նորէն գրաւելու գործին պիտի սկսի։ Ա՛յս է զօրավար Քուրօբաթքինի յատակագիծը։ Բնականաբար ասիկա յաջողութեան աւելի յոյս կը ներշնչէ քան միւս ծրագիրը, որուն համեմատ իբր թէ ներկայ քիչուորութեամբը Քուրօբաթքին դէպի հարաւ պիտի շարժէր, և ասով ոչ միայն պիտի չկրնար Փորթ Արթուրին օգնել, այլ նաեւ պիտի վտանգէր իր նահանջի գիծը։ Բայց թէ մինչեւ վերջը զօրավար Քուրօբաթքին գործելու ազատութիւն պիտի ունենա՞յ։ Ռուսիոյ զինուորական շրջանակներէն զատ ո՛չ ոք կրնայ այս մասին վճիռ մը տալ։

Սթանտարտ հետեւեալ կերպով կը վերջացնէ իր Խմբագրականը.—

«Մինչ այս մինչ այն, Ճաբոնցիք ստիպուած են կարգի կանոնի գնել սպառազէն այն Գաւառներուն զորս այնպէս կը նկատեն թէ Ռուսիայէն խլած են։ Ասիկա մեզի համար խոհեմութիւն չի թուիր, և չենք սպասեր այսպիսի սխալ մը ճաբոնական Դիւանագիտութենէն որ մինչեւ ցարդ զգուշաւոր եղած է։ Պատերազմը տակաւին վերջացած չէ, այլ թէ Մանչուրիական հողին ստուար մէկ պատառը Ճաբոնցիներուն ձեռքը անցած է։ Պէտք չէ որ Ճաբոնցիք անմիջապէս իրենց ուզածին պէս գործածեն յաղթութիւնը։ Իրենց ցամաքի վրայ երկրային ծաւալումներու տենչ չունեցան, և սկիզբէն ի վեր այսպէս յայտարարեցին։ Քորէայի վրայ թեւարկութիւն մը միայն կը բաւէ Ճաբոնցիներուն, և առ այժմ գոհ են։ Մանչուրիոյ համար իրենք միշտ կ'ըսէին թէ իրենց նպատակն է միայն պահպանել վաճառականութեան և հաղորդակցութեան ազատութիւնը։ Պաշտօնապէս և մասնագիտօրէն Գաւառը Չինաստանի կը վերաբերի։ Ռուսք գաղտնական գրաւումի իրաւունք չունէին բաց ի Լիաօթունկէն, բայց այս վերջին գրաւումն ալ ոչնչացուցին զօրավար Օքուի թնդանօթները և ծովակալ Թօկոյի տորմիղները։ Ճաբոնցիք կրնան իրաւունք ունենալ Լիաօթունկի վրայ, յայտարարելով թէ իրենք են ժառանգը ռուսական գրաւման որ վերջին ճակատամարտի ձեւ մը ունէր արդէն։ Բայց Մանչուրիա չինական հող է, և Ճաբոնցիք պարտաւոր են հրաւիրել Բեքինի կառավարութիւնը որ վերստանձնէ քաղաքային և զինուորական վարչութիւնը։ Եւ եթէ Չինաստան այս հրաւէրին անսայ թոյլ տալով Եուանշիքայ փոխարքային որ իր մարզուած բանակով Մանչուրիա մտնէ, յայտնի է թէ կնճռոտ կացութիւն մը մէջտեղ պիտի ելնէ։ Ռուսք պիտի պարտաւորուին Մանչուրիան կրկին գրաւել ո՛չ միայն Ճաբոնցիներէն, այլ նաեւ Չինացիներէն։ Այն ատեն երկու Մանկոլեան Տէրութիւնները բնականաբար Չինակից պիտի ըլլան, և ահա ճիշտ այս կէտն է որմէ կը վախնայ Եւրոպական Դիւանագիտութիւնը։ Ցորչափ կռիւը Ռուսիոյ և Ճաբոնի միջեւ սահմանափակուած է, կնճռոտութիւններէ վախ չկայ, բայց երրորդի մը ոտնձգութիւնը կրնայ առաջ բերել անորոշ և վտանգաւոր հետեւանքներ։ Այս պատճառաւ Տէրութիւնք չեն ուզեր որ Մանչուրիոյ մէջ չինական ազդեցութիւնը աւելնայ մինչեւ որ Պատերազմը վերջանայ, և այն ատեն իրենք ալ պիտի խնդրեն Ռուսիայէն որ Մանչուրիան տրուի իր օրինաւոր տէրերուն»։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՓՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ ՊԱՇԱՐՈՒՄԸ

ՔԱՂԱՔԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

ՌՈՒՍ ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

(Վերջին թղթաբերով առնուած Եւրոպական թերթերէն։ Դէպքերը պատմուած իրենց կանոնաւորութեամբ եւ ժամանակաբար:)

ՉԻՖՈՒ, Յուլիս 9. — Այսօր հոս հասան հազարի չափ գաղթական Փորթ Արթուրէն, որոնք Դշ. մեկնեցան անկէ։ Անոնցմէ մին, մեքենավար մը որ վեց ամիսէ ի վեր կառավարական գործարաններուն մէջ կ'աշխատի, կը պատմէ թէ ո'չ աւազանները, ոչ գործարանները և ոչ ալ քաղաքը գործնականապէս վնաս մը չեն կրած կրկնակի ռմբակոծութիւններէն։ Բոլոր ռուս մարտանաւերը վերջացուցին իրենց նորոգութիւնները, բացի Ռէթվիզանէն, Սեզարեւիչէն և ուրիշ մարտանաւէ մը, որուն անունը չի գիտեր մեր լրատուն։ Այս երեքը ներքին աւազանին մէջ են։ Ռուսք այս միջոցիս նաւարանները կը լայնցնեն։ Բայց վեց ամիսէն հազիւ կրնայ լմննալ այս աշխատութիւնը։ Քանի մը թորփիլանաւեր ալ կը նորոգուին։ Մէկ ֆրանսացի և մէկ գերման սպայ ամէն օր կը քննեն գործարանները և նորոգուելիք մարտանաւերը։ Շատ մը թորփիլանաւերէ զատ Ռուսք վեց խոշոր մարտանաւ ունին՝ պատրաստ բաց ծովը ելնելու։ Բոլոր թնդանօթները իրենց մէջ են, բացի քանի մը արագահարուածներէ, որոնք քաղաքը շրջապատող բլուրներուն վրայ դրուած են։ Նաւահանգստին մուտքը մասամբ դեռ բաց է—բայց խոշոր մարտանաւերու համար անբաւական։ Բշ. գիշեր Ճաբոնական Նաւատորմիղը քանի մը ռումբ նետեց Փորթ Արթուրի վրայ, բայց ռուս մարտանաւերը չփորձեցին բաց ծով ելնել։ Խիստ հրացանաձգութիւն լսուեցաւ Եինչիկցէի կողմը, ուր Ռուսք խիստ ամրացած դիրք մը բռնած են։ Ճաբոնական մարտանաւերը ցամաքի զօրքերուն գործողութեանց կ'աջակցին։ Փորթ Արթուր շրջապատուած է տասնըհինգ ոտք խորունկ խրամներով և շատ տեղեր ալ խոշոր թնդանօթներ զետեղուած են։ Արտաքին շրջանակները խիտ առ խիտ ականներով ծածկուած են։ Որովհետեւ խրամներ չինելու գործին մէջ չինացի բանուորները վարպետ չեն, ամբողջ գործը կատարեցին իրենք Ռուսք։ Դեռ բազմաթիւ Չինացիներ թողուած են Փորթ Արթուրի մէջ։ Ռուս իշխանութիւնք հրամաններ արձակեցին Բշ. օր թէ մեկնելու փափաք ունեցողները ազատ են հետեւեալ երեք օրերը, բայց այնուհետեւ մեկնումը պիտի արգիլուի։ Նաւարաններուն մէջ աշխատող Չինացիներուն 50% աւելի թոշակ կը տրուի, և օրական երեք լիպրա բրինձ։ Պատերազմին առաջին երկու ամիսներուն պարէնը ձրի կը տրուէր անոնց, բայց վերջերը պարտաւորուեցան դրամով գնել։ Պաշարը առատ է, բայց հանքածուխը շատ քիչ է։

ՃԱԲՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ԿԵԴՐՈՆԷՆ

Երկու անգլիացի տիկիններ, որոնք Ճաբոնի Թագուհիին կողմէ ղրկուեցան ճաբոնական հիւանդարանները քննելու, Ֆէնկ-Հուանկ-Չէնկի մէջ իրենց պաշտօնը կատարեցին։ Քաղաքին դրան առջեւ ընդունուեցան բժշկական մարմնոյն կողմէ, և զինուորական հանդէս մը տրուեցաւ ի պատիւ իրենց։ Շատ գոհ մնացին, և տիկիններէն մին, որ Հարաւային Ափրիկէի մէջ փորձառութիւն ունեցած է, յայտարարեց թէ Անգլիացիք անգամ սասնկ լաւ կազմակերպուած հիւանդարաններ չունին։

Քինչէուի ճակատամարտէն ի վեր Ռուսք շարունակ կը հրաւիրեն Չինացիները վերստանձնել Նիուչուանկի վարչութիւնը և գնել Չինական Արեւելեան երկաթուղին։ Իրենց նպատակն է Չինաստանը թումբ մը կանգնել Ռուսիոյ և Ճաբոնի միջեւ։ Բայց Չինացիք կը մերժեն։

Մինչեւ երէկ գիշեր 62 ականներ գտնուեցան Թալիէնուանի ծովածոցին մէջ։ Երբ մաքրումը աւարտի և պաշարման թնդանօթները ցամաք ելնեն, Երրորդ Բանակը հրամատարութեամբ զօրավար Նօճիի Փորթ Արթուրի վրայ պիտի յարձակի ինք ալ իր կողմէն, և այն ատեն Երկրորդ Բանակը, հրամատարութեամբ զօրավար Օքուի, պիտի միանայ Առաջինին, հրամատարութեամբ զօրավար Քուրոքիի, Լիաօեանկի վրայ յարձակելու համար։

Ռուսք հիմա համոզուած են որ ճաբոնական յաջողութիւններուն գաղտնիքը ո՛չ Անգլիոյ մէջ պէտք է փնտռել և ոչ Ամերիկայի մէջ, այլ միմիայն Կղզեցիներուն բնիկ իմացականութեան կամ խելքին մէջ։

Խարպինէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ չինացի զօրավար Մա վտանգաւոր դիրք մը կը բռնէ միշտ, և անոր չէզոքութիւնը մազէ մը կախուած է։ 40,000 Քունկուզներ ալ զինուեր են։

ՃԱԲՈՆԱԿԱՆ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒԹԻՒՆԸ ՆԱՆՇԱՆԻ ԿՌԻՒԻՆ ՄԷՋ

Լիաօթունկ թերակղզիէն Թօքիօ դարձող վիրաւոր սպաները հետաքրքրական մանրամասնութիւններ կուտան Նանշանի ճակատամարտին վրայ։ Բլուրին վրայ առաջին ապարդիւն յարձակումէն վերջ, Ճաբոնցի լրտես զօրքերը տեսան որ բլուրին ստորոտը ականներ զետեղուած էին, և հասկցան որ քանի մը մարդ զոհելով միայն կարելի պիտի ըլլայ վերցնել զանոնք։ Հարիւրաւոր ճաբոնցիներ կամաւոր գրուեցան ստոյգ մահուան առջեւ երթալու համար, և երկրորդ յառաջխաղացման գլուխը կեցան։ Բայց բարեբախտաբար անձրեւներէն հողերը բացուած էին և ականները մէջտեղը կ'երեւէին. ասոր վրայ ճաբոնցիք կապող թելերը կտրեցին, ականները անօգուտ ընելով, առանց ո և է կորուստի։ Կամաւորները գրեթէ ամէնքն ալ սպաննուեցան բլուրին վրայ նոր ապարդիւն յարձակումի մը ժամանակ։ Օգաքային մարդիկը ալ թիւին վրայ էին, և ջուրի մէջէն յառաջանալով ծովեզերքին երկայնքը պատահեցան Ռուսներուն, որ անոնք ալ ջուրին մէջ էին։ Կատաղի կռիւ մը մղուեցաւ, երկու կողմէն մինչեւ մէջքերնին ջուրին մէջ։ Երբ վերջապէս Ռուսք նահանջեցին, ծովուն ջուրերը արիւնով կարմիր ներկուած էին։ Երկուստեք ծանր կորուստներ տուին։ Ցերեկ ատեն Ռուսք քանի մը պատերազմական օդապարիկներ գործածեցին, որոնց չկրցաւ հասնիլ ճաբոնական թնդանօթներուն կրակը։

Պալթիկի Նաւատորմին նաւաղներուն թիւը աւարտեցաւ։ Վեց գաւառներէն միայն առնուեցան նաւային պահեստի զօրքերէն 8000 սպայ և զինուոր։ Զարը ի մօտոյ Լիպաւ պիտի երթայ այցելելու նոյն նաւատորմին։

Ռուս կառավարութիւնը արգիլեց առեւտրական նաւերուն մուտքը Քրօնշթատի միջին նաւահանգիստը։ Տարիներէ ի վեր շոգենաւերը այդ նաւահանգստին մէջ կ'առնէին և կը պարպէին իրենց բեռները։ Այս կերպով առեւտրական հաղորդակցութիւնները պիտի դժուարանան, որովհետեւ բուն առեւտրական նաւահանգիստը 20-30 շոգենաւ միայն կրնայ պարունակել, հետեւաբար ուշ հասնողները պիտի պարտաւորուին իրենց կարգին սպասել։

Ճաբոնի Բանակին գերմանացի մարզիչ զօրավար Մէքէլ պատասխանելով սա' հարցումին թէ պատերազմին վախճանը ի'նչ պիտի ըլլայ, յայտարարեց թէ ճաբոնցի զօրաց քաջութիւնը աննման է, կազմակերպութիւնը և հանդերձանքը կատարեալ, ոչ միայն թուղթի վրայ, այլ նաեւ իրականութեան մէջ։ Ճաբոնցի զինուորը առաջին կարգի նշանառու մըն է, և սպաները խիստ ճարտար։ Բանակը 300,000 հոգի է, 100,000 ալ երկրապահ և պահեստի կայ։ Տակաւին 150,000 զօրք կայ։

Բեթերսպուրկէն ալ կը հեռագրեն թէ Ճաբոնցիք այս պահուս 300,000 զօրք ունին, մինչդեռ Քուրօբաթքին 210,000 հոգի միայն ունի. Այս թուական նուազութիւնը արգելք մըն է յարձակողականի սկսելու։

Կ'ըսուի թէ բազմաթիւ սնանկութիւններ պատահած են Մոսկուայի մէջ, ուր առեւտրական գործերը շատ գէշ կ'երթան։

Քուրօբաթքինի խնդրանօք Բեթերսպուրկի Զինուորական Ակադեմիայէն 55 սպաներ ճամբայ պիտի հանուին Ծ. Արեւելք։ Քուրօբաթքին յատակապէս սպայ մը ղրկած է Բեթերսպուրկ Զարին, որ ընդունեց զայն առջի օրը։ Այս սպան Քուրօբաթքինի կողմէ Ն. Վեհափառութեան մատոյց Ծ. Արեւելքի մէկ քարտէսը, ուր վերին հրամատարին ձեռքով ցոյց տրուած են զօրքերու անխուսափելի թիւը մէն մի դիրքի վրայ։ Այս քարտէսին վրայ նայելով կառավարութիւնը պիտի համոզուի թէ ո'րքան անհրաժեշտ են իր զօրավարին պահանջումները։

ՃԱԲՈՆԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐ

Բարիզեան թերթի մը Լոնտոնի թղթակիցը Յուլիս 9 թուով կը հեռագրէ հետեւեալը.—

«Այսօր տեսակցութիւն մը ունեցայ Պարոն Սուէմացուի հետ, ճաբոնցի պետական բարձրաստիճան անձնաւորութիւն մը, որ երկու անգամ Նախարարաց Խորհուրդին անդամ եղած է և ժամանակէ մը ի վեր Լոնտոն կը գտնուի կարեւոր պաշտօնով մը։ Ինքն էր որ Իթօ մարքիզին վերջին դահլիճին մէջ 1901ին ներքին գործոց նախարարն էր։ Իր անձնական յարաբերութեանց շնորհիւ այս վերջինին հետ որուն փեսան է, Միքատոյին ալ շատ սիրելի է. Իր կարծիքները իրական արժէք ունին։ Ահա ի'նչ որ ըսաւ ինծի այս պետական մեծ անձնաւորութիւնը։

«Ամէն բանէ առաջ կ'ուզեմ հաստատել Ճաբոնի Լոնտոնի դեսպան Պարոն Հայաշիի խօսքերը ֆրանքօ-ճաբոնական յարաբերութեանց համար։ Անոր պէս շատ կը գնահատեմ ֆրանսական կառավարութեան և ժողովուրդին ուղիղ և բարւոք ընթացքը մեր մասին։ Այս շաբթու վերջ Բարիզ պիտի երթամ։ Տասը օրի չափ պիտի մնամ, և իմ կարճատեւ բնակութիւնս ձեր գեղեցիկ մայրաքաղաքին մէջ ա'յնքան սիրելի պիտի ըլլայ և Ճաբոնցի ըլլալս ինծի յանցանք մը պիտի չսեպուի։

«—Վսեմ. Տէ'ր, գո՞հ էք դէպքերու ընթացքէն։

«—Բայց այո՛, մեզի համար դէպքերուն ընթացքը գոհացուցիչ է, թէեւ տակաւին ունինք դժուարութիւններ, որ մեր ռուս հակառակորդին չափ խիստ են։ Ի'նչ որ ալ ըլլայ մեր կարծիքը Պատերազմի պատճառներուն և ծովակալ Ալեքսիեւի գլխաւոր պատասխանատուութեան վրայ, կը վստահեցնեմ ձեզ թէ ամբողջ Ճաբոնի մէջ հիացում և յարգանք միայն կայ ռուս զինուորներուն և սպաներուն համար։ Պատերազմին սկիզբէն ի վեր մեզի դէմ կռուեցան իրենց պատիւ բերող քաջութեամբ։ Ճաբոնցի ժողովուրդը որ ասպետական զգացում ունի, առաջինն է որ կը գնահատէ Նիքոլա Բ. կայսեր բանակին ազնիւ յատկութիւնները։ Գալով վերին հրամատարին, ես անցեալ տարի զօրավար Քուրօբաթքինը տեսայ Ճաբոնի մէջ։ Կը ճանչնանք զայն և կը յարգենք իբրեւ մարդասէր և ազնիւ զինուոր մը որ պատիւ կը բերէ այն երկրին՝ որուն շահերը կը պաշտպանէ ա՛յնքան քաջութեամբ։

«—Փորթ Արթուրի դէմ ձեր գործողութիւններէն լուր ունի՞ք։

«—Ոչ, շատ նոր լուր չունինք, բայց վայրկեանէ վայրկեան շատ կարեւոր լուրերու կը սպասենք։

«—Թէ՛ ցամաքէն և թէ ծովէն միեւնոյն ժամանակ կը կռուիք, այնպէս չէ՞։

«—Լրագիրները այնպէս կ'ըսեն։

«—Ցամաքի կողմէն ո՞րքան մարդով կը յարձակիք բերդին վրայ։

«—Գրեթէ 100,000 հոգիով։

«—Ո՞րքան կը կարծէք թէ ըլլան Փորթ Արթուրի ռուս պահակազօրքերը։

«—Հազիւ 20,000։

«—Կ'երեւի թէ, Վսեմ. Տէր, մեծ կորուստներու կը սպասէք ձեր կողմէն բերդաքաղաքին տէր ըլլալու համար։

«—Այո, անշուշտ պիտի ունենանք բազում սպանեալ և վիրաւոր, բայց պէտք է։

«— Անձնատրութեան լուրին ե՞րբ կը սպասէք։

«—Չի կրնար ուշանալ։

«—Փորթ Արթուրի առումէն վերջ ի՞նչ պիտի ըլլայ ձեր յատակագիծը։ Զօրավար Քուրօբաթքինի դէմ պիտի յարձակի՞ք Լիաօեանկի վրայ։

«—Ո՞վ կ'ըսէ ձեզի թէ միեւնոյն ժամանակ չենք յարձակիր թէ՛ Փորթ Արթուրի և թէ Լիաօեանկի վրայ։

«—Ներեցէք, Վսեմ. Տէ'ր, ըսել կ'ուզէք թէ Ճաբոնցիք միեւնոյն ժամանակ կը յարձակին թէ՛ Փորթ Արթուրի և թէ Լիաօեանկի վրայ։

«—Երդում չեմ ըներ, բայց պատճառ մը չեմ տեսներ որ այսպէս չըլլայ։

«—Եւ այն ատեն, ենթադրելով որ Փորթ Արթուրը պիտի առնէք և զօրավար Քուրօբաթքինի պիտի յաղթէք Լիաօեանկի մէջ, պիտի շարունակէ՞ք դէպի հիւսիս։

«—Այո՛, անշուշտ։

«—Մինչեւ Խարպին պիտի երթա՞ք։

«—Ահ, ատիկա չեմ գիտեր. Լիաօեանկէն մինչեւ Խարպին շատ ճամբայ կայ։

«—Մուքտէնի մէ՞ջ պիտի ամրանաք։

«—Ոչ, Մուքտէնի մէջ չէ։ Ռազմագիտական դիրքեր պիտի բռնենք քիչ մը անդին Մուքտէնի հիւսիսային կողմը։

«—Վլատիվոսթոք պիտի երթա՞ք։

«—Անշուշտ։

«—Ենթադրենք, Վսեմ. Տէ'ր, թէ պիտի առնէք Վլատիվոսթոքը և նոյն իսկ Խարպինը Փորթ Արթուրէն ետքը, և թէ դէպի հարաւ և դէպի արեւելք Խարպինի երկաթուղին ձեր ձեռքերուն մէջ պիտի ըլլայ, պիտի ունենա՞ք սակայն հարկ եղած միջոցները հոն մնալով ձեզ պաշտպանելու համար ռուս զօրքերուն դէմ, որոնք շարունակ արեւմուտքէն պիտի ղրկուին ձեզ փախցնելու համար։

«—Պատերազմին պատրաստուած ատեննիս ամէն բանի վրայ խորհած ենք։»

ԿԱՏԱՂԻ ԿՌԻՒ ԹԻՊԷԹԻ ՄԷՋ.— 700 Խամ պատերազմիկներ և 400 ալ Լհասայի զօրագունդէն մարդիկ կատաղի յարձակում մը ըրին Քանկմայի անգլիական պահականոցին վրայ, ուրկէց ուղղակի ճամբայ մը կայ Լհասա տանող։ Թիպէթցիք, հակառակ անգլիական կրակին, կը խուժէին պահականոցին պատերուն վրայ, փորձելով մագլցիլ, և իրենց սուրերը ծակերուն մէջ կը խօթէին Անգլիացիները զարնելու համար։ Նոյն իսկ ոմանք Անգլիացւոց հրացաններուն փողերը կը բռնէին դուրս քաշելու համար։ Յարձակումը այսպէս կէս ժամ տեւեց վերջին ծայր կատաղութեամբ և յամառութեամբ։ Վերջապէս բազմաթիւ մարդիկ կորսնցնելէ վերջ թշնամին քաշուեցաւ։ Այն ատեն պահակազօրքերը Թիպէթցիներուն ետեւէն ինկան, և քանի մը հոգի ալ սպաննեցին։ Անգլիացիներէն մեռաւ մէկ հոգի և վեց վիրաւորուեցան։ Իրենց ձիերէն 12ն ալ խրտչեցան։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱԲՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԼՈՆՏՈՆ, Յուլ. 12.— Ճաբոնցիք Դշ. օր ետ դարձուցին ռուս զինուորական կառախումբ մը, որ Քայբինկի կողմէն դէպի հարաւ յառաջանալ կ'ուզէր։ Ռուս ամրաշէն զօրաց շինութիւնները արգիլելու համար, Ճաբոնցիք բուռն թնդանօթաձգութիւն մը սկսան, որուն հետեւանօք 700ի չափ ռուս զօրքեր հողերուն տակ թաղուելով սպաննուեցան։

Նանշանի մէջ մեծ ճակատամարտ մը տեղի կ'ունենայ, որուն արդիւնքը տակաւին յայտնի չէ։

ԲԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Ռուս հեռագրական գործակալութիւնը կ'ըսէ թէ տակաւին պաշտօնապէս չհաստատուած զրոյցի մը նայելով, մեծ ճակատամարտ մը տեղի ունեցեր է Փորթ Արթուրի մօտ, որու միջոցին ռուսական երկու մեծ մարտանաւ և ճաբոնական չորս մարտանաւ ընկղմեր են։

ԹՈՔԻՕ.— Ճաբոնցիք, Քայբինկի մօտ, ծովեզերքին վրայ, Դշ. օր ետ մղեցին զինուորական կառախումբ մը, որ հարաւէն կուգար։ Ռմբակոծեցին նաեւ ամրութիւններ շինելու զբաղած ռուս զօրքերը։ Ճաբոնցիք Նանշանի ճակատամարտին մէջ սպաննուած 704 հոգի թաղեցին։

ՍԷՈՒԼ.—Ռուսները գրաւեցին Քաբսանդանը։ Խազախները Համ-Հէօնկի հիւսիսային կողմը կը քաշուին։ Իրենց զօրքերուն մէկ մասը դեռ Սօէն-Զօէն կը գտնուի։

ԼՈՆՏՈՆ.—Կը ծանուցուի թէ Ֆուչէուի և Քայբինկի միջեւ քանի մը ընդհարումներ տեղի ունեցած են։ Ճաբոնցիք թող չտալու համար որ Ռուսերն ամրութիւններ շինեն, քանի մը կէտեր ռմբակոծեցին, որուն հետեւանօք հողային փլուզումներ պատահեցան և 400 Ռուսեր մեռան։

—Փորթ Արթուրի օգնութեան փութացող Զօր. Շթաքելպէրկի զօրաբաժնին շարժումներուն վրայ որոշ լուր չկայ։ Ռուդեր Չիֆուէ կը հեռագրէ թէ զօրաբաժինը կռիւի բռնուած է Զօր. Օքուի յառաջապահներուն հետ։

—Թայմզ կը հեռագրուի թէ ճապոնական զօրաբաժին մը ցամաք ելած Քինչէու։

ՊԵՐԼԻՆ.— Համպուրկ—Ամերիկեան շոգենաւային ընկերութիւնը Ռուսիոյ ծախեց 4 մեծ անդրատլանտեան շոգենաւ, ի փոխարէն 20 միլիոն մարքի։

ՊԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Կը հերքուի լրագրաց ոմանց արտայայտած այն զրոյցը թէ ի մօտոյ փոփոխութիւններ պիտի ըլլան Ռուսիոյ դիւանագիտական բարձր պաշտօնատարներուն մէջ։

ՓԱՐԻԶ.—Զօր. Քուրոքի 150,000 զօրքով Լիաօեանկի վրայ առաջ կը խաղայ Զօր. Քուրոբաթքինի դէմ։

—Քիլիի կառավարութիւնը մերժողական պատասխան տուաւ Ռուսիոյ, որ ուզած էր գնել Էսմէրալտա և Օռաճապօ մարտանաւերը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ուաշինկթընէ կը հեռագրուի թէ Ամերիկեան կառավարութիւնը Բեքինի դեսպան Մ. Քոնճըրի հրահանգ տուեր է հատուցում պահանջել Չինու կառավարութենէն, Տեյլի Թելեկրաֆի թղթակցին համար որ չինական զօրքերուն կողմէ սպաննըւած էր։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ հրաւիրուած է վաղը նիստ գումարել Ղալաթիոյ Խորհրդարանը։ Իսկ Կրօն. Ժողովը այսօր կը գումարուի Պատրիարքարանի մէջ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը երէկ այցելեց Իւսկիւտար Իճատիէյի Ազգ. վարժարանները, և կէս օրէ վերջ պտոյտ մը կատարեց Զամլըճա, յոգնածութիւնը կազդուրելու համար։ Ն. Սրբազնութիւն հոն ճաշեց և իրիկունը վերադարձաւ Բերա։

ԳՐՈՒՍԱՑԻ նորընտիր Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն մէկ քանին հրաժարած ըլլալով, անոնց տեղ քուէից առաւելութեան կարգաւ ընտրուեցան հետեւեալները, Տեարք Գէորգ Պարսամեան (Ատենապետ), Զարեհ Գէորգեան (Ատենադպիր) Պօղոս Պասմաճեան (Գանձապետ) Մագսուտ Ֆերմանեան, Միսաք Թիւյսիւզեան, Թագւորիկ Տէրվիշեան և Մհ. Յակոբեան Օրագեան։

ԱՏԱՓԱԶԱՐԷՆ ԿԸ ԳՐԵՆ ՄԵԶԻ.— Վիճակիս Առաջնորդը որ քաղաքս կը գտնուի այս միջոցիս՝ երէկ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց և գոհէ ինքն անձամբ տեսաւ Ս. Ստեփաննոս Թաղի եկեղեցիին խարխուլ ու փլուզամերձ վիճակը։ Կը կարծենք որ Ս. Առաջնորդը, պէտք եղածը պիտի ընէ Ս. Ստեփաննոսի եկեղեցիին սեփական 300 ոսկիի գումարը առնելով եկեղեցիին պէտքին գործածելու համար, որ 5-6 տարիէ ի վեր մէկ քանի տեղացի ջոջերու քով կը գտնուի առանց տոկոսի։

ՄԱԼԿԱՐԱՑԻ Ազգ. վարժարանին վերաշինութեան կայս. Իրատէն շնորհուած ըլլալով հին շէնքին փլուզումը սկսաւ անցեալ օր։ Տեղւոյն Աւագերէց Տ. Բարթողիմէոս Հայր այդ առթիւ շնորհակալութիւններ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին կենաց համար։

ՄԻՔԱՅԷԼ ԷՖ. ՑԱԿՈԲԵԱՆԻ յիշատակին համար իր ազն. որդին Գրիգոր էֆ. Յակոբեան 10 օսմ. ոսկի նուիրեց Գալֆաեան Որբանոցի սաներուն։ Շաբաթ իրիկուն, Մայիս 20, բարեյիշատակ հանգուցեալին հոգիին համար, հոգեհանգստեան աղօթքներ կատարուեցան Որբանոցին մատրան մէջ։

Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Մեծ. Յակոբ էֆ. Սարաֆեանի ընդ. Ազն. Օր. Ագապի Կ. Քիւրքճիխանլեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս։

Եղբարք Սալըրեան 120, Մկրտիչ էֆ. Պ. Ֆրէնկեան 108, Տեարք Տէյիրմէնճեան և որդիք 108 ղրշ.։

* *

Հանգուցեալ Միքայէլ էֆ. Յակոբեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս։

Գումար նախորդ ցուցակի 7398

Տէր և Տիկին Միհրան էֆ. Թոհաթճեան ի Մանչէսթըր 540, Տէր և Տիկին Օննիկ Գրիգորեան ի Մանչէսթըր 216, Լեւոն էֆ. Վ. Սէմէրճեան ի Մանչէսթր 216, Տէր և Տիկին Մարտիրոս էֆ. Յովհաննէսեան ի Մանչէսթըր 120 ղրշ.։ Գումար 8490։

(Կնիք)

ՀԱՐՍՆԻՔ

Երէկ ժամը 7½ին Գումգաբուի Մայր եկեղեցիին մէջ վայելուչ հանդիսաւորութեամբ տեղի ունեցաւ պսակադրութեան հանդէսը Հայկ էֆ. Միքայէլեանի Օր. Վերգին Փափազեանի հետ, կնքահայրութեամբ հարսին եղբայր Մկրտիչ էֆ. Փափազեանի։ Տաճարը արդէն լեցուած էր հարսնեւորներու ընտրեալ բազմութիւնով մը և այս առթիւ չքնաղապէս լուսազարդուած։

Պսակի արարողութեանց կը նախագահէր Տ. Եղիա վրդ. Սալլեան, իր շուրջ ունենալով քահանաներ և դպիրներ։

Եկեղեցական արարողութիւններէն ետք հարսնեւորները առաջնորդուեցան Մայր եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդարանը՝ ուր մեծարանքները և պատուասիրութիւն եղան ներկաներուն։

Խարբերդի և Տիարպէքիր դատական քննիչ Վսեմ. Յարութիւն էֆ. Մուսիչեան, որ քեռայրն է հարսին, շնորհաւորական հեռագիր մը ղրկած էր։

Նոյնպէս գաւառներէն և թէ մայրաքաղաքիս ամէն կողմերէն բազմաթիւ շնորհաւորական հեռագիրներ հասած էին նորապսակ ամոլին։

Հարսը այս առթիւ ընդունեց շատ մը նուէրներ։

Խմբագրութիւնս իր շնորհաւորութիւնները կուղղէ նորապսակ ամոլին և Փափազեան ընտանիքին։

ԼՈՅՍ շաբաթաթերթին 1903-1904 տարւոյ հաւաքածոյներէն պատրաստ կը գտնուի Պապը Ալի Ճատտէսի, թիւ 38, Վաթան գրատան կից սեղանաւոր ծխավաճառին քով։ Հաճելի ժամանց մը փնտռողներուն համար լաւագոյն առիթ մը։

Կարապետ էֆ. Քիւրճիխանլեան, Պետրոս էֆ. Քիւրճիխանլեան, Տէր եւ Տիկին Յակոբ էֆ. Սարաճեան, Օր. Էօժէնի Քիւրճիխանլեան, Պօղոս էֆ. Քիւրճիխանլեան, Այրի Տիկին Սօֆիկ Գափամաճեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Գափամաճեան եւ որդին, Այրի Տիկին Նոյեմի Լ. Գափամաճեան (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Յովհ. էֆ. Պօյաճեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Կարապետ էֆ. Փափազեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն էֆ. Զօհճեան, ինչպէս նաեւ Քիւրճիխանլեան, Գափամաճեան, Տասեան, Սարաճեան, Փափազեան, Սէճէրեան, Ալինաք, Եալթրզճեան եւ Նշանեան ընտանիքները ցաւօք սրտի կը ծանուցանեն զգառնաղէտ մահ

ՏԻԿ. ՊԷԱՏՐԻՍ Կ. ՔԻՒՐՔՃԻԽԱՆԼԵԱՆ

որ յետ կարճատեւ հիւանդութեան կնքեց իր մահկանացուն։

Կը հրաւիրուին ազգականք ու բարեկամք ներկայ գտնուիլ յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսին, որ պիտի կատարուի յառաջիկայ Չորեքշաբթի, 2 Յունիս, ժամը 3½ին (ը. թ.), Մագրիգիւղի Ս. Աստուածածին Եկեղեցւոյ մէջ, ուր արդէն փոխադրուած է հանգուցելոյն մարմինը եւ ուրկէ պիտի ամփոփուի Պալըգլըի ազգ. գերեզմանատունը իր ընտանեաց դամբարանին մէջ։

Կը խնդրուի ծաղկեպսակ չը ղրկել

Մաքրիգիւղ, 31 Մայիս 1904

Սիրքէճիէն կառախումբը կը մեկնի ժամը 10.16 Ը. Ե.

Կը խնդրուի մահազդ չընդունողներէն իբր այն նկատել ներկայս։

ՓԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

13 Յունիս 1904

Ֆրանս. 3% Français	98 —
Ռէժի (Tab. Turcs)	366 —
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	84 82
Երկաթուղի (Lots Turcs)	123 —
Պանք Օթթ. (Banque Ott.)	585 —
Թրանսվալ (Transvaal)	108 —

ՌԵՍՄԻ

ԹԵՎՃԻՀԱԹ

Վէզարէթը մէմուրիյէթլէրինի հիւմնը իւֆաատա միւշահէտ օլան մէասիրի մէմտուհասընա մէջանի էվզաֆը Հիւմայուն նէզարէթը ճէլիլէսի մուհասէպէ թահրիրաթ չիւպէսի սէր միւմէյյիզի իզզ. Մահիր պէյլէ Մէճլիսը Իտարէ գալէմի քէթէպէսինտէն Քէնան էֆ.յէ Թէրֆիէն ռիւթպէյի Սանիյէ սընըֆը սանիսի թէվճիհ պույուրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԲԱՐՁՐ. ՄԵԾ ԵՊԱՐՔՈՍԸ.— Ինչպէս երէկ պաշտօնականներով ծանուցինք Բարձր. Մեծ Եպարքոս Ֆէրիտ փաշա, արժանացած է ականակուռ Իմթիյազի պատուանշանին։ Ն. Բարձրութիւն երէկ կայս. Պալատ գնաց իր հաւատարմական զգացմանց հաւաստիքը մատուցանելու յատուկ կայս. Գահոյից և արժանացաւ կայս. մեծարանաց։

ԾՈՎԱԿԱԼ ԿՈՒՐՏՈՆ.— Ծովակալ Կուրտոն որ կիրակի իրիկուն պիտի մեկնէր, յետաձգեց իր մեկնումը ներկայ գտնուելու համար այն մեծ երեկոյթին, զոր սարքած էր Պոլսոյ ֆրանսական գաղութը Իւնիօն Ֆրանսէզի սրահներուն մէջ։ Զարդարանքը մեծաշուք, պատրաստութիւնները պերճ և յայտագիրը ճոխ էր։ Հասարակութիւնը լայներու մէջ կը շողար և ոգեւորութիւնը անօրինակ էր։ Երբ դեսպանը, ծովակալը և իր հետեւորդները հասան Նաւայի խումբը հնչեցուց Մարսէյյէզը և Համիտիյէ մարշը։ Ընդհանուր բազմութիւնը կը հանէր 7-800 հոգիի, Պոլսոյ ֆրանսական գաղութին երեւելիները և անոնց շնորհալի և պերճազարդ տիկինները, որոնք տեսարանը կը շողացնէին։ Բաց ի դեսպանէն, ծովակալէն և իր սպայակոյտէն, ներկայ էին նաեւ ռուս դեսպանատան գործակատար Մ. Սվիչէն, ռուս պահականաւերուն հրամատարները, հրամատար Պէրժէ, Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան, Բիէր Լոթի, կայս. Թանգարանին տնօրէն Համտի պէյ և որդին Էտհէմ պէյ, Վսեմ. Ռօպէր էֆ. և ուրիշ բարձրաստիճան բազմաթիւ անձեր։ Յայտագիրը երկու մաս էր. նուագահանդէս և պարահանդէս։ Պոլսոյ երաժշտական ընկերութիւնը նուագեց լաւագոյն կտորները, ծափերու մէջ։ Յետոյ ներկաները ճոխ չքասեղանէ մը զովացան և սկսաւ խանդավառ պարը, հազարամէկ հրապոյրներով և անակնկալներով։ Այս չքեղ և արտասովոր երեկոյթը տեւեց մինչեւ արշալոյս։

* * Մ. Քոնսթան և ծովակալները առջի օր տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին ու Արտաքին գործոց նախարարին հետ և հրաժեշտ առին։

* * Երեկ առտու, ծովակալ Կուրտոն իր հետեւորդներով հրաժեշտ խնդրեց դեսպան Մ. Քոնսթանէ շնորհակալ ըլլալով ընծայուած հիւրասիրութեան համար։ Յետոյ կառքով իջան Թօփհանէի քարափը ընկերակցութեամբ իրենց հիւրամեծարներուն և դեսպանատան պաշտօնեաներուն։ Ֆրանսացի հիւրերը շոգենաւակով գացին Լիճուա յածանաւը, որ ճամբայ ելաւ դէպի Իզմիր։ Վեհ. Սուլթանին հրամանով հիւրամեծար Մէհմէտ Ալի և Նուրէտտին պէյերը կ'ընկերանան անոնց մինչեւ Իզմիր։

* * Լիճուա յածանաւը այսօր կը միանայ ֆրանս. նաւաբաժինին։ Այս գիշեր, Իզմիրի կուսակալ Քեամիլ փաշա հացկերոյթ մը պիտի տայ։ Նաւաբաժինը հինգշաբթի օր կը մեկնի դէպի Տէտէաղաճ ու Սէլանիկ, հանդիպելով Միթիլլի, և յետոյ պիտի երթայ հելլէնական ջուրերը։

ՎՍԵՄ. ԾԱՆՆԻ ՊԷՅ.—Ինչպէս երէկ տեսնուեցաւ պաշտօնականներէն, Վեհ. Սուլթանը գնահատելով Իր քիմիագէտ Վսեմ. Ծաննի պէյի հաւատարմական ծառայութիւնները և կարողութիւնը, բարեհաճեցաւ զայն բարձրացնել Ուլայի Ա. Աստիճանին, միեւնոյն ժամանակ շնորհելով Իմթիյազի ոսկի և արծաթ չքանշանները։

Կայս. այս բարձր գնահատումը արդէն փայլուն ապացոյց մըն է թէ Վսեմ. Ծաննի պէյ ո՛րքան կարող անձնաւորութիւն մըն է և իր դիրքը, Վեհ. Սուլթանին քիմիագէտի պաշտօնը, արդէն մեծագոյն հաւաստիքն է անոր հաւատարմական զգացումներուն։ Ն. Վսեմութիւն, իբր հեղինակաւոր քիմիագէտ ոչ միայն Թուրքիոյ այլ արտասահմանի մէջ նոյնքան յարգ կը վայելէ։

Վսեմ. Ծաննի պէյի արժանացած այս բարձր շնորհը, հաճոյքով կը լեցնէ իր բազմաթիւ բարեկամները, որոնց հետ մենք ալ մեր ջերմ շնորհաւորութիւնները կ'ուղղենք Ն. Վսեմութեան։

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Հելլէն դեսպան Մ. Կրիպարիս կիր. օր պըտոյտ մը կատարեց Հէյպէլի, ուր այցելեց Գորգի կայս. գործարանը։

—Աւստրօ-Հունգարական դեսպանատունը երեկ Եէնի Քէօյ փոխադրուեցաւ։

—Ռուս դեսպանատունը այսօր Պէօյիւքտէրէ կը փոխադրուի։

ԼԵԶՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ.—Երէկ գրած էինք թէ յունական լեզուաբանական վարժարանին հաստատումը ստանձնած էր բարերար մը։ Այդ բարերարն է Մ. Ճօսթալ Էվճենիտիս։ Յունական թերթերը գովեստով կը յիշատակեն այս դրամատէրին բազմաթիւ բարերարութիւնները և երախտագիտութիւն կը յայտնեն։

ՄԻՍԻՆ ԳԻՆԸ.—Հրահանգ տրուեցաւ պէտք եղած տեղերը որ, միսի գինին բարձրացումը արգիլելու համար դիւրութիւններ ընծայուին Պոլիս բերուած ոչխարներուն և նաւուղէքէ զատ դրամ չառնուի։

ԱՐԱԲԵՐԷՆ ԻԼԻԱԿԱՆԸ.— Եգիպտացի ուսումնական մը Սիւլէյման Պօսթան էֆէնտի արաբերէնի թարգմանած է Հոմերոսի Իլիականը։ Առաջին անգամն է որ Հելլէն հռչակաւոր բանաստեղծին այս դիւցազներգութիւնը արաբերէնի կը թարգմանուի։ Աթէնքի բանասէրները որոշեցին կոչունք մը տալ ի պատիւ Եգիպտացի գիտունին։

ՊԷՅՔՈԶԻ ԵՒ ԱՆԱՏՈԼՈՒ ԳԱՎԱՔԻ նաւամատոյցները իրարմէ շատ հեռու ըլլալով, խնդրուեցաւ Շիրքէթէն, նոր նաւամատոյց մը շինել անոնց կեդրոնը։

ՆՈՒԱԶՈՒՐԴՆԵՐ.— Հիճազի երկաթուղիին բարձր յանձնաժողովը նուազուրդի կը դնէ 5 վայրաշարժ և 50 հատ բլաթֆորմով վակոններու գնումը։ Դիմել նոյն յանձնաժողովին յունիս 22 երեքշաբթի օր։ Ցատակաձեւերու վրայ մանրամասնութեանց համար դիմել Նաֆասյի մասնագիտական խորհուրդին։

— Տէֆթէրխանէի վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ սպասարկներուն և սննեկապահներուն հագուստին կերպասը գնուած է և կարելը նուազուրդի պիտի դրուի։ Փափաքողները կըրնան դիմել առաջիկայ հինգշաբթի օր, նոյն պաշտօնատան խորհուրդին։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՅՐԱՍՊԱՆ ԿԻՆԸ.— Սամաթիոյ բնակիչներէն Ահմէտ որ հարսանեկան տուներու մէջ խոհարարութիւն կ'ընէ, կիր. առտու իր տունը գնաց, դուռը զարկաւ, բայց բացող չեղաւ։ Ահմէտ բարկանալով դուռը կոտրեց ու ներս մտաւ. արդէն կապած էր դուռին չբացուելուն համար և կասկած մը ունեցած էր իր կնոջ՝ Ֆաթիմէի նկատմամբ։ Տան ամէն կողմը խուզարկեց և վերջապէս անծանօթ մարդ մը գտաւ, որ յաջողեցաւ փախչիլ։ Ահմէտ սկսաւ ծեծել կինը, որ ասոր վրայ դանակ մը առնելով խոթեց էրկանը փորը։ Ահմէտ սկսաւ պոռալ, իսկ կինը «էրիկս ինքզինքը զարկաւ» պոռաց։ Ոստիկանութիւնը սակայն իրողութիւնը ստուգեց։ Վիրաւորին վիճակը ծանր ըլլալով, հիւանդանոց տարուեցաւ. իսկ այրասպան և անհաւատարիմ կինը բանտարկուեցաւ։

ԳԱՏԸԳԻՒՂ Թաղապետական պաշտօնարանին մօտ, սրճարար Իպրահիմ իր տունը և խանութը հրկիզելու մտադիր էր։ Ասոր վրայ Գատըգիւղի ոստիկանութիւնը քննութիւն կատարելով հաստատեց թէ Իպրահիմ տունը և խանութը արժէքէն շատ աւելի, 300 ոսկիի ապահովագրած էր։ Իպրահիմ ձերբակալուեցաւ և ապահովագրական ընկերութեան ալ հրաման ղրկուեցաւ՝ ապահովագրութիւնը չեղեալ համարել։

ԴՐՈՇՄԱՏՈՒՐՔԻ ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ

Գ. ՄԱՍ

Համեմատական տուրք (Ռեսմի Նիսպի)

Ա. Բաժանում.—Տուրքերու քանակութիւնը

Յօդ. 13.—Որոշ տուրքերու և Ապահարկութեանց (Մուաֆիյադ) Գլուխներուն մէջ յիշուած թուղթերէն զատ, բոլոր ա՛յն թուղթերն ու մուրհակները, ծխախոտի և ուրիշ ապրանքներու արտածման մուրհակները իրենց պարունակած գումարին և կամ մուրհակին մէջ յիշուած թուանշաններէն գոյանալիք գումարներուն բաղդատմամբ՝ համեմատական տուրքի ենթակայ են։ Համեմատական տուրքը հետեւեալ կերպով սահմանուած է.— 100 ղրշ.էն և անկէ պակաս գումարներու համար 10 փարա։ 100 ղրուշէն մինչեւ 1000 ղրուշ 20 փարա։ 1000էն մինչեւ 2000 ղրշ. 40 փր., 2000էն մինչեւ 10,000 ղրշ., մէն մի 2000 ղրշ.ին և կոտորակին համար 1 ղրշ., 10,000էն մինչեւ 100,000 ղրշ., մէն մի 5000 ղրշի.ի և կոտորակին համար 100 փր.։ և 100,000 ղրշ.էն աւելի գումարներու համար, իւրաքանչիւր 10,000 ղրշ.ի և կոտորակին համար 5 ղրշ.։

Բ. Բաժանում.— Առեւտրական մուրհակներ

Յօդ. 14.— Օտար երկիրներէն և Օսմ. Տէրութեան նահանգներուն այն մասերէն ուր ներկայ Կանոնագրին զօրութեամբ դրոշմատուրքի դրութիւնը գործադրելի չէ, Օսմ. երկիրներու վրայ քաշուած փոխանակագիրները, հրամանի կամ բերողին վճարելի մուրհակները, մանտաները, ռըդուէդները (եա ղրկուած փոխգիր) և առուծախի ենթակայ ամէն տեսակ առեւտրական թուղթերն ու մուրհակները, օսմ. երկիրներուն մէջ շինուած առեւտրական թուղթերու նման, նախորդ յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, համեմատական տուրքի ենթակայ են։

Օտար երկիրներու մէկէն միւսին վրայ քաշուած և ապա օսմ. երկիրներու մէջ շրջաբերութեան հանուած վերոյիշեալ թուղթերու կարգէն եղող առեւտրական թուղթերը 13րդ յօդուածին մէջ որոշուած համեմատական տուրքին կիսուն չափ տուրքի ենթակայ են։

Վերոյիշեալ առեւտրական թուղթերուն դրոշմատուրքը, օսմ. երկիրներուն մէջ ծախուելէն և վճարուելէն առաջ, առաջին անգամ գործածող կողմը պիտի վճարէ։

Յօդ. 15.—Մէկ կամ երկու կամ երեք և անկէ աւելի օրինակներով շինուած փոխանակագիրներու և ուրիշ առեւտրական թուղթերու շրջաբերութեան հանուած օրինակները միայն դրոշմատուրքի ենթակայ են. միայն թէ շրջաբերութեան չհանուած օրինակներէն մէկուն համար դրոշմատուրքին վճարուած ըլլալը չի կրնար դրոշմատուրքէ զերծ կացուցանել շրջաբերութեան մէջ գտնուող օրինակը։

Յօդ. 16.— Դրոշմաթուղթ չկրող փոխանակագիրները կամ ուրիշ առեւտրական և շրջաբերութեան հանուած թուղթերը Առեւտրական Օրէնսգրքին 76 և 78րդ. յօդուածներուն մէջ յիշուած համերաշխութեան (թէքաֆիւլի միւթէսէլսիլէ, solidarité) առաւելութիւնը չեն կրնար վայելել, այսինքն զանոնք ներող ընողները երաշխաւորութենէ ազատուած ըլլալով, եթէ փոխանակագիրը ընդունող կողմը չուզէ ընդունիլ զայն, ի ձեռին ունեցողը անոր փոխարժէքը քաշողէն միայն կրնայ պահանջել և անոր դէմ դատավարել. իսկ եթէ ընդունուած է, ի ձեռին ունեցողը անոր փոխարժէքը լոկ քաշողէն և ընդունողէն կրնայ պահանջել և դատ վարել, միայն թէ քաշող անձը եթէ ապացուցանէ որ փոխանակագիրին արժէքը վճարօրին պատրաստ էր ընդունողին քով, ի՛նքն ալ ամէն տեսակ պատասխանատուութենէ ազատուած կ'ըլլայ։ Եթէ վերոյիշեալ առեւտրական թուղթերը մասամբ միայն դրոշմուած են, ի ձեռին ունեցողը (համիլ, բորդէօ) պակաս դրոշմուած մասին համար միայն դիմում ընելու իրաւունք պիտի չունենայ։

(Շարունակելի)

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երէկ գիշեր ուշ ատեն հեռագրական գործակալութեանց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ՓԱՐԻԶ 13.—Բեթերսպուրկէ հասած լուրեր կը ծանուցանեն թէ Բօրթ Արթուրի Ռուս նաւաբաժինը կը պատրաստուի դուրս ելնել և ճակատիլ ճապոնական նաւատորմին հետ։

ՊԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Կայս. Ուքազ մը կը հրամայէ երկու ուրիշ նոր բանակներու կազմութիւնը, Ծ. Արեւելք ղրկուելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ջէյ-Թուէ անգլիական հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Ռուսները ճապոնական չորս սաստիկ յարձակումներ յետս մղած են, Լիաօ-Եանկի շրջակայքը, մեծ վնասներ պատճառելով անոնց։

ՎԻԷՆՆԱ.—Զրոյց կը շրջի թէ զօր. Քուրոքիի յառաջխաղացումը նպատակ ունի բռնադատել Քուրոբաթքինը որ Բօրթ Արթուրի օգնութեան չերթայ, և ոչ թէ վճռական ճակատամարտ մը մղել։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թայմզ կը հեռագրեն թէ ճապոնական նոր զօրաբանակ մը զօր. Վաճուլի հրամատարութեամբ Լիաօթունկ թերակղզին կը հանուի։

— Կը հաւաստեն թէ զօր. Քուրոբաթքին հասկնալով Բօրթ Արթուրը ազատելու անկարելիութիւնը, մէկ կողմ ձգեր է զօրաբանակ մը անոր օգնութեան ղրկելու ծրագիրը։

ՊԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Այն օտար թղթակիցները որոնք ցարդ չէին արտօնուած ռուս բանակին շարժումներուն հետեւելու, արտօնութիւն ստանալով, ճամբայ ելան դէպ ի Մուքտէն։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ 34

ԴԱՆԲԼ ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՃԻՐԸ

Թարգմանեց
ԺԻՐԱՅՐ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

ԺԹ.

ԳԱՅԼԻՆ ԲԵՐՆԻՆ ՄԷՋ

—Զգուշացայ, ըսաւ Միլօրտ։ Իրեն հետ ժամադիր եղած եմ զբօսարանի մը մէջ և երդում կ'ընեմ որ հոն պիտի ձերբակալեմ երկու մարդասպանները, իրենց խումբով, վասն զի գողերու խումբ մըն են։

—Եւ մարդ ուզելո՞ւ եկած էք։

—Տասն հոգի կ'ուզեմ զբօսարանը պաշարելու և բոլորտիքը պահպանելու համար։

—Տասն հոգի կուտամ և անոնց կը միացնեմ Մուլէնը, որ միջնաքաղաքի բոլոր գողի պանդոկներուն ամէնէն ծածուկ խորշերն և ամէնէն գաղտնի դուռները գիտէ։

Տնօրէնը զանգակին չուանը քաշեց։ Սպասաւոր մը երեւցաւ։

—Մուլէնը կանչեցէք, ըսաւ Տնօրէնը։

Հինգ վայրկեանէ աւելի չանցաւ այս հրամանին և Մուլէնի ժամանումին միջեւ։ Ուժեղ ու բարձրահասակ մարդ մըն էր, պարզամիտ դէմքով, խորամանկ աչքերով։ Փոքրիկ իրան մը՝ անհամեմատ կերպով երկար սրունքներու վրայ բարձրացած։

—Մուլէ՛ն, հարցուց Տնօրէնը, Կապիկ անունով զբօսարանը գիտե՞ս։

—Կատարելապէս։

—Բոլոր դուռներն և ելքերը գիտե՞ս։

—Երկու դուռ ունի, մէկը տեսանելի, ամէնուն ծանօթ և ամէնուն առջեւ բաց, այն է՝ Բօքադրիս փողոցի դուռը։

—Միւսը, հարցուց Միլօրտ։

—Միւսը ծածուկ է և ոստիկանութեան միջամտութեան ատեն վերապահուած է հաւատարիմ յաճախորդներուն։ Այս դուռը կը բացուի երկար ու մութ անցքի մը վրայ և կը յանգի փողոցներու լաբիւրինթոսի մը ուրկէ դիւրին է խոյս տալ։

—Կրնա՞ք քանի մը մարդերով մտնել այդ մութ անցքին մէջ։

— Կը ճանչնամ այն խորհրդաւոր անցքը տանող վայրերէն մէկուն տէրը։

— Շատ լաւ։ Երկու մասի կը բաժնէք այն տասն մարդիկը որոնք ձեզի հետ պիտի մեկնին և ձեր հրամանին տակ պիտի գտնուին, չորսը Բօքադրիս փողոցին և վեցը այն անցքին համար ուր կը յանգի ծածուկ դուռը։

— Այդպէս կ'ընենք։

— Պէտք է որ քսան վայրկենէն ամէն ոք իր տեղը ըլլայ, ըսաւ Միլօրտ։

— Շատ աղէկ։

— Առէք տասն տակուն, հաստատամիտ մարդիկ, վասն զի մեր գործը գողերու այնպիսի խումբի մը հետ է որուն կարեւորութիւնը չեմ գիտեր, բայց պետը կամ գէթ պետերէն մէկը կը ճանչնամ։

— Ո՞վ է։

— Նախկին թիապարտ մը, ամէնէնէն վտանգաւոր տեսակէն, Լըսամ։

— Կը ճանչնամ։ Եթէ միւսներն ալ անոր պէս են, աղուոր գործ մը պիտի ունենանք։

— Գացէք ու ցանցերնիդ լարեցէք այնպիսի կերպով մը որ ոչ ոք կարենայ խոյս տալ։

— Դո՞ւք, Միլօրտ, մեզ հետ չէ՞ք։

— Այո՛, բայց պէտք չէ որ մեզ միասին տեսնեն։

— Ո՞ւր պիտի գտնուիք, Բօքադրի՞ս փողոց։

— Ո՛չ։

—Անցքի՞ն մէջ։

—Հոն ալ չէ։

—Բայց ո՞ւր։

—Զբօսարանին մէջ։

—Անխոհեմութիւն է։ Յիշեցէք որ մեր ընկերներէն մին ամիս մը առաջ սպաննուեցաւ նոյն զբօսարանին մէջ։ Ինչ հարկ կայ այդ վտանգին ենթարկուիլ։ Դուք մեր մարդոց մէկ մասը վարեցէք, ես ալ միւսը։ Որոշեալ նշանի մը վրայ և միեւնոյն պահուն մըտնենք զբօսարանը և ոչ ոք պիտի ազատի մեր ձեռքէն։

— Այո՛, բայց ի՞նչպէս ճանչնալ գողերուն խումբն և անոնց գլխաւորները, զբօսարանը լեցնող բազմութեան մէջ։ Միջոց մը միայն կայ, այսինքն անոնց հետ խմել, խօսիլ, գաղտնիքը լսել իրենց մտերմութենէն, անանկ ձեւացնելով որ իրենցմէ կը խաբուինք։ Ես ալ այսպէս պիտի ընեմ արդէն։

—Ի՞նչ նշանի վրայ ներս մտնելու է։

—Սուլումի մը վրայ, եթէ կը կարծէք որ կարելի է ձեր երկու խումբերուն կողմէ լսուիլ միեւնոյն ատեն։

—Վստահ եմ որ կը լսուի եթէ մեծ սրահին մէջ ըլլաք։

—Ուրի՞շ ալ կայ։

—Այո՛, երբ անծանօթ մը հոն երթայ, հազուագիւտ է որ դուրս ելնէ առանց կողոպտուելու։

— Կ'զգուշանամ։ Բայց փութանք։ 20 վայրկեան պէտք է ձեզ կ'ըսէք, այնպէս չէ՞։

—Այո՛, աւելի չուզեր։

—25 վայրկեանէն, յիշեալ զբօսարանը կ'երթամ։

(Շարունակելի)

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 90

Երկու Օրօրոցները

Վէպ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ-ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Հեղինակ ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ — Թարգմանիչ ԳԷՈՐԳ ՍԻՄՔԷՇԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՊԻՍՏՈԼԸ

—Դուք երբեք չի տեսա՞ք զէնքը այս տան մէջ։

—Մէկ անգամ միայն տեսայ դռնապանին սենեակը, բայց հետաքրքիր չեղայ թէ ո՛վ էր։

—Հիմա մտիկ ըրէք։ Այդ կնոջ մասին կատարուած քննութիւնները բացարձակապէս կ'ապացուցանեն թէ ոճրագործներուն մեղսակիցներէն մէկն է ինք։ Օրինակի համար, տիկին Ֆապրուսի ըսեր է թէ Պոն-Մառշէի մեծ հաստատութեան մէջ կարուհի է, մինչդեռ այդ հաստատութեան տէրը յայտարարեց մեզ թէ այդ անունով գործաւորուհի մը չկայ իր աշխատանոցներուն մէջ։ Նոյնպէս, քիչ մը առաջ խուզարկութիւն մը կատարելով հինգերորդ յարկի իր սենեակը, բանալ տուի այն խոշոր սնտուկը, զոր հետը բերեր է փոխադրուած օրը և որուն համար ըսեր է թէ իր ճերմակեղէններուն պահարանն է։ Սնտուկին մէջը չորս հինգ կտոր փայտէ և թուղթի կտորուանքներէ ուրիշ բան չի գտնուեցաւ։ Ասոնք կ'ապացուցանեն թէ մարդասպանները շատո՜նց ի վեր կը պատրաստեն եղեր այս քստմնելի ոճիրը, և թէ ամէն զգուշութիւն ձեռք առեր են գործը յաջողութեամբ ի գլուխ հանելու համար։

Ոստիկանապետին այս վերջին յայտնութիւնը զարմանք պատճառեց բոլոր ներկաներուն։ Տիկին Լիւսըռոլ, որ ուշադրութեամբ մտիկ ըրած էր պաշտօնատարին բացատրութիւնները, այս միջոցին խօսք առնելով,

—Ներեցէք որ հարցում մըն ալ ես ընեմ, ըսաւ խիստ փափկանկատ ձեւով մը, իմացայ որ պարոն Բիէռ Ռիգառ ևս կ'ամբաստանուի եղեր մեղսակից ոճրագործութեան, և ձերբակալման հրամանագիր մը հանուած է անոր դէմ։ Իրա՞ւ է ատիկա։

—Ձեզի պատասխանելէ առաջ, տիկին, ըսաւ ոստիկանապետը յօնքերը պռստելով, կը փափաքիմ գիտնալ թէ որո՛ւ հետ խօսելու պատիւը ունիմ։

—Օտար մը չեմ, պարոն, շեշտեց տիկինը ակնածական համարձակութեամբ մը, Լիւսըռոլներու ընտանիքէն, Էտուարտ Լիւսըռոլի կինն եմ։

Ոստիկանապետը գլխովը խոնարհեցաւ։

—Օրիորդ Լէոնդին Պլանշառ աղջկանս դպրոցական ընկերն է, շարունակեց տիկինը։ Երէկ գիշեր ալ մեզի էր, երբ այս ասօսկալի ոճիրը գործուեցաւ։ Այժմ կ'ուզեմ հասկնալ թէ պարոն Բիէռ Ռիգառի դէմ եղած ամբաստանութիւնը ո՛րքան լուրջ ապացոյցներու կը կրթնի։ Թէեւ ես դեռ մէկ անգամ միայն տեսած եմ այդ երիտասարդը, բայց այդ մէկ անգամն ալ բաւական եղած է համոզելու զիս թէ պարոն Բիէռ Ռիգառ անկարող է այդպիսի զարհուրելի գործի մը մասնակցելու։ Ձեր կարծի՞քը ի՛նչ է արդեօք, պարոն։

—Իմ կարծիքս, շեշտեց պաշտօնատարը, երէկ գիշերուընէ աւելի՛ աննպաստ է հիմա։

—Ըսել է որ հարցաքննեցիք զինքը, գոչեց տիկին Լիւսըռոլ ոգեւորութեամբ։

—Ո՛չ դեռ, պատասխանեց ոստիկանապետը, երէկ գիշերուընէ ի վեր չի կրցինք ձեռք անցընել իր հետքը, ինչ որ իրաւունք կուտայ մեզ մեր կասկածին մէջ ամրանալու։

—Բայց ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ չէք կրնար գտնել զինքը։

—Ձեր գիտցածը՛ տիկին։ Երէկ գիշեր տուն չէ՛ գացած բնաւ, և այսօր ալ մինչեւ այս պահուս դեռ բացակայ կը գտնուի իր բնակարանէն։ Ցայտնի է որ գիտէ թէ իր տունը հսկողութեան տակ է և պիտի ձերբակալուի, եթէ մէջտեղ ելլէ։ Ասոնք տղու հաշիւներ են սակայն։ Մենք իր դէմքին ամբողջ նկարագրութիւնը ունինք մեր քով։ Քիչ ժամանակի մէջ պիտի կրնանք ձեռք ձգել զինքը, և այն ատեն շատ ծանր պիտի ըլլայ հետեւանքը։

Լէոնդին աղեխարշ ճիչ մը արձակեց և բազմոցին վրայ ինկաւ ուշակորոյս։

Տիկին Լիւսըռոլ անմիջապէս քովը փութաց և քանի մը կաթիլ ջուր ցրցքնեց դժբախտ աղջան երեսին։

—Կը ցաւիմ որ, ըսաւ ոստիկանապետը մեկնելու պատրաստուելով, ձեզ նորէն վիշտ պատճառելու ստիպուեցայ։ Բայց իրողութիւնը չուզեցի ծածկել ձեզմէ, որպէս զի դուք ալ օգնէք արդարութեան։

Ու գլխովը բարեւելով սենեակին մէջ գտնուողները, դուրս ելաւ։

Լէոնդին, որ սթափած էր նորէն, ապուշ ապուշ տիկին Լիւսըռոլին երեսը նայեցաւ և խղդուկ ձայնով մը,

—Ախ, բացագանչեց, ես պիտի մեռնիմ... ես պիտի մեռնիմ..., որչափ դառն է այս հարուածը, ո՜վ Աստուած...

—Համբերութիւնը կեանք է, տղեկս, հեծծեց ազնուական տիկինը ինքն ալ տագնապած և սրտաբեկ, Աստուծմէ յոյսերնիս կտրելու չենք երբեք։

(Շարունակելի)

ՀՐԱՆԴ ԳԱՃԱՊԵՕՂԼԵԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ԿԵԱՆՔԻ ԵՒ ՀՐԴԵՀԻ

Փափաքողները կ'ապահովագրէ զանազան ընկերութեանց, մանաւանդ Անգլիական։

ՆՇԱՆԱԲԱՆ.— Ուղղամտօրէն գործողութիւններ, ճշգրիտ և լիակատար տեղեկութիւններ, մասնաւոր դիւրութիւններ։

Ամէն օր կէս օրէ վերջ։

ՀԱՍՑԷ։ Պահճէ Գաբու 16, Բասիմ Բէյի խան, 16 Կ. Պոլիս

5—24

Տէր եւ Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Յ. ԳԱՅՍԵՐԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՊԷՐԱ, ՍՈՒԹԷՐԱՃԻ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 4
(ԹՕՔԱՏԼԵԱՆ ՄՐՃԱՐԱՆԻ ԴԻՄԱՑԻ ՓՈՂՈՑԻՆ ՄԷՋ)
ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9ԷՆ 5 (Ը. Ե.)
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

ՀԱԼԻՍ ՖՐԱՆՍԸԶ ԹՈՒԹԳԱԼ ՏԷՔՍԸ
ԹՕՓՏԱՆ ՎԷ ԲԷՐԷՔԷՆՏԷ
ՂԱՅԷԹ ԷՀՎԷՆ ՖԻՅԱԹԼԱ
Մահմուտ Բաշա, Զուհանը խան
ՍՏԱՄՊՕԼ
15—7

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Պիճ Պիր Չէքիճի դիմաց

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իճատիյէ, Տողրամաճը փողոց իր բնակարանը։ Ամէն օր 4—11 դիմել Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Պիր-Պիր-Չէքիճին դիմաց։
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

ԶԱՐԴԱՐԱՆՔ
ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ
ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ԵՒ ԳԱԳՄԱՃԵԱՆ
ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Մ. ՀԻՒՍԷՅԻՆՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ, թիւ 7
Ճիշդ Սըրքէր վաճառատան դիմաց

Համբաւաւոր եղած այս վաճառատունը, որ 20 տարիներէ ի վեր մեծ համբաւ շահած է հարսանեկան մոմերու, մկրտութեան հագուստներու, կանանց և օրիորդաց գլխարկաշինութիւններու մէջ, այս անգամ աւելի ընդարձակելով իր գործառնութիւնները, վերոյիշեալ վաճառատունը փոխադրուած է։

Այս առթիւ բոլորովին տարբեր դիւրութեամբ և գիներու տարօրինակ աժանութեամբ կը պատրաստէ ամենաքանչելի զարդարուած մոմեր որ միշտ պատրաստ կը գտնուի 30, 40 զոյգէ աւելի, զանազան կտորներու և ձեւերու տակ։ Ուստի միշտ օգտուելու համար գիներու ահագին տարբերութենէն, նախ դիմեցէք վերոյիշեալ վաճառատունը, ուրկէ չափազանց գոհունակութեամբ դուրս պիտի ելնէք։ Մի՛ խաբուիք, ուրիշ տեղ ճիւղ չունի և բուն իսկ հեղինակին դիմեցէք։

Կը գտնուին ամէն տեսակ լէմոնի ծաղիկներ, մետաքս երիզ, կրկանոց քօղք, ձեռնոց, ծանր սնտուկ, արծաթապատ ափսէ եւն. եւն։

Մկրտութեան հագուստներու նոր տեսակներ կը գտնուին սիւզէնիյի, պրոտէյի, մետաքս օթօմանի, սաթէն լիւքսի և լիպերթիի վրայ ծանր բանուած խիստ աժան գիներով։

Կանանց գլխարկաշինութեան մէջ ևս Պոլսոյ կողմը միայն մէկ հատիկ ըլլալով, այս ճիւղին մղում տալու համար ամէն ջանք և զոհողութիւն ի գործ դրած է շնորհիւ իր առաջնակարգ մոտիստներուն և Բարիզի ամէնէն ընտիր գործարաններէն բերել տուած վերջին նորաձեւ ապրանաց ճոխութեան և ազնուութեան։

Ուստի կ'արժէ անգամ մը այցելել նախ վերոյիշեալ վաճառատունը որ մեծ դիւրութիւն մը ըսել է Պոլսոյ կողմը բնակող սեռին համար։ Կը մրցի Բէրայի առաջնակարգ վաճառատուններու հետ, կը փափագի խիստ աժան ծախելով յաճախորդ շահիլ։ Կը գտնուին նաև փետուրներ, էքրէթ թաւիչ, վուալէթներ, նաև մանչ տղայոց բազմատեսակ գլխարկներ։

Պատրաստ կը գտնուին դարձեալ ծանր տեսակ խարճեր, կարնիթուրներու, թանթելայ և քօրտէլաններու մեծ հաւաքածոյ, բօնժէ, թաֆթայ, մուսլին տը սուա, սաթէն լիպերթին, լիւզին, քրէփ անկլէ, ֆիշու, կանտ Պրօտէ, օրիորդաց օժիտի համար ճերմակեղէնք, քօրսէ անուշահոտ նիւթեր, ձեռագործի վերաբերեալ ամէն տեսակ նիւթեր, սալօններու համար ծանր տեսակ ծաղկայ էթաժէրներ, մեծ թաւիչէ տերեւներ (սագսիներ, կոզուներ)։ Ուստի փութացէք դիմելու սոյն հազուագիւտ վաճառատունը։ 100—2

ՌՕՍԱԼ
ՀԱՐԴԱԽԻՒՍ ԼՈՒԾՈՂԱԿԱՆ
RHODOL

Ռոտըլ բուսական է. վարդէ և անոր պէս անուշաբեր նիւթերէ բաղկացած է, և այնքան քաղցրաբոյր է և ախորժելի համ ունի որ տղաք իսկ ուրախութեամբ կը գործածեն։ Վաւերացած է Առողջապահական Ժողովին կողմէ և նշանաւոր բժիշկներ կը գործածեն զայն ստամոքսի և աղիքներու խանգարման, արգիլինք անողութեան, արիւներութեան և ասոնց նման հիւանդութիւններու դէմ։ Հնարիչ՝ Ուն Փարան Աղէպլէր Ճատտէսի, Միւրիվէթ դեղարանին տէր Նորկի Արոսդոլիտէս։ Գին 5 ղր.։ Կը գտնուի բոլոր մեծ դեղարաններու մէջ։

Գործածութեան եղանակը. — Չափահասներու համար երեկոյին պառկելու ատեն 2 անուշի դգալ, իսկ փոքրերուն համար սուրճի մը դգալ քիչ մը ջուրով խմելու է։ 30—22

ՏՕՔԹ. ԵՈՐԿԻ ԱՆԹՈՆԻԱՏԻ
Վկայեալ
ՎԻԷՆՆԱՅԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի, ամէն օր Եւրոպական ժամը առտուան 8էն մինչեւ իրիկուան ժամը 9, Բերա, անգլիական դեսպանատան մօտ, Սէրգիս փողոց թիւ 20 տունը։

Գաղիական և մորթի հիւանդութեանց մասնագէտ է և Վիեննայի մէջ իր երկարամեայ պաշտօնավարութեամբ ստացած է ճարտար փորձառութիւն մը և իրեն դիմողները կը դարմանէ գիտական վերջին պահանջումներով։

Գաղիական և մորթի հիւանդութիւններէ զատ ուրիշ ախտերէ վարակեալները չի դարմաներ։ 45—7

ՍԱՐԳԻՍ ԱԼԱՄԵԱՆ
Պոլիս, Էսկի Զապթիէ, Ֆէրիգ պէյ խանին տակը, թիւ 58
ԼՕՔՈՒՄ ՇԱՔԱՐ, ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՕՇԱՐԱԿ, ՋՈՒՐ։

ՔԻՒՉԻՒՔ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ ՎԷ ԳՕՄՓ.ՍԸՆԸՆ
ՊԷՕՅԻՒՔ ՏԷԼԼԱԼԼԸՔ ՄԷՐՔԷԶԻ
ԻՍՏԻՔՐԱՆՏԸՐ

Տէր Ալիյէտէ Կալաթասա Խավեար խանընտա Նօ· 19 սաքրէտէ

Մէզքիւր իտարէխանէմիզտէ աթիտէ մուհարրէր մուամէլաթ իճրա իտիլիր.

1º. Տէրսաատէթտէ վէ վիլայէթլէրտէ ումում հավալաթ իշլէրիյէ մէշղուլ օլունուր.

2º. Ախարլարընա իղաֆէթէն էմլաք պէյ վէ իշթիրա վէ էմլաքը մէրհունէ մուգապիլինտէ բարա իքրազ վէ իսթիքրազ իտիլիր.

3º. Էմրէ մուհարրէր սէնէտաթը թիւճճարիյէ սքօնթօ իլէ ալընըպ նաթըլըր.

4º. Չէխարըը միւթէնէվվիա իլէ օտուն, քէօմիւր վէ քէրէսթէլէրին պէյ ու շիրասընա տէլալէթ իտիլիր.

5º. Թաշրալարտան Տէրսաատէթէ կէօնտէրիլէն մէզքիւր էմթաա միւթէտիլ չէրաիթլէ սաթըլըր վէ ավանս վէրիլիր.

6º. Թաշրալարտան սըբարըշ վէրիլէն հէր նէվ էմթաաի թիւճճարիյէ միւպայա իտիլիպ կէօնտէրիլիր.

Իտարէխանէմիզ Տէրսաատէթտէ վէ Թաշրալարտա աահապը ումուր վէ մէսալիհ վէ աահապը էմլաք վէ սարաֆան վէ թիւճճարան վէ գոմիսիօնճու վէ տէլլալլար իլէ մուամէլաթ վէ մուխապէրաթը տաիմէտէ պուլունտուղունտան, ասհապը մէսալիհ իլէ էմլաք մալիքի վէ սաթըճըլարը մուգրիզ վէ միւսթէգրիզլէր վէ սէնէտաթը թիւճճարիյէի համիլէ թարիգիյլէ տէվր ու գապուլ իտէն թիւճճարան վէ սարաֆան վէ զիքր օլունան էմթաաի թիւճճարիյէի աալըճըլար պէյ վէ իշթիրա իտէն թաճիր վէ գոմիսիօնճիլար վէ պէյ ու շիրայէ տէլալէթ իտէն տէլլալլար Տէրսաատէթտէ իտէ տօղրուտան տօղրույա, Թաշրալարտա իտէ պիլմուխապէրէ միւրաճաաթ իյլէտիքլէրինտէ թիճարէթճէ քեսպի թէսհիլաթ վէ իսթիֆատէ պույուրաճագ տըրլար։

Իտարէխանէմիզին ումուր վէ խուսուսաթը միւտիր Սարգիս Սարգիսեան էֆէնտինին էօհտէսինէ թէվտի իտիլմիշ օլուպ, մուխապէրաթըն թիւրքճէ վէ էրմէնիճէ վէ ֆրանսըզճա իճրա վէ պայի վէ միւշթէրիլէրին հուգուգու միւշավիր մախսուսլարըլա մուհաֆազա իտիլէճէկի իլան օլունուր։

Տէրսաատէթ 24 Մայիս 1904

Կալաթասա Խավեար խանընտա
Նº 19 իտարէխանէտէ մուգիմ
ՔԻՒՉԻՒՔ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ ՎԷ ԳՕՄՓ.

ԳՐԻԳՈՐ Գ. ԱԴԱՄԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՍՏԱԲԱՆ
Պոլիս, Պահճէ-Գաբու, Քէօբրիւլի խան Ն. 25

Պատիւ ունի ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ իր մեծարգոյ վարպետին՝ հանրածանօթ փաստաբան Ա.ն. Վռամշապուհ Մանուկեան էֆէնտիի՝ գրասենեակը 15 տարւոյ երկարամեայ պաշտօնավարութենէն վերջ այս անգամ իր վկայականն ստանալով, յիշեալ սենեակը թողած և Պոլիս Պահճէգաբու վերոյիշեալ խանին մէջ փաստաբանական գրասենեակ մը հաստատած է, կ'ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական, պատժական և Շէրիի ամէն կարգի դատեր, կը խմբագրէ բրօթէսթօ, աքթ, քոմբրոմէսօ, վաճառականական և այլ կարգի պայմանագրութիւններ և ազերսագրեր, ինչպէս նաև վաճառականական ընկերութեանց լուծման և կազմութեան վերաբերեալ գործողութիւնք փութով կը կատարէ և խիստ դիւրամատչելի գիներով։

Վճռաբեկ Ատեաններու ներկայացուած ամէն կարգի դատերու հետապնդման մասին գաւառներէ եղած ամէն կարգի յանձնարարութիւնք խիստ չափաւոր վարձքի փոխարէն ամենայն փորձառութեամբ և փութով պիտի կատարուին։

Կը յուսայ թէ Պատ. Հասարակութիւնը պիտի բարեհաճի իր վստահութեամբը պատուել և քաջալերել զինք իր նոր ասպարէզին մէջ։ 12—11

ՏՕՔԹՕՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ
ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ, ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ԾՆՆԴԱՄԻՋԱՅԻՆ ԱԽՏԵՐՈՒ
ԲԵՐԱ, Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ, Միսք փողոց թիւ 4 ԱՄԷՆ ՕՐ,

ՊԻՕՅԻՒՔ ԷԼՊԻՍԷ ՄԱՂԱԶԱՍԸ
Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ՎԷ ՇԻՐԻՔԻԱՍԸ
Իսթանպոլ, Սուլթան Համամընտա Թօփալեան խանընը քէմիլ 2º գաթընտա

Էլպիսէ մաղազալարը միյանընտա էն էսկի վէ էն զիյատէ քէսպի էմնիյէթ իթմիշ օլան վէ 1871 սենէսինտէ թէէսսիս օլունան Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ պէօյլէ էլպիսէ տէբօղիթօսը, էսկի նամ ու իւնվանընը վէ մէքեանընը ասլա թէպտիլ իթմէտիքլէրի մասսա, մահիյէ վէ միւէսսիսի պու տէֆա պիր գաթ տահա ինգիշաֆ վէ թէքէմմիւլէ պէյլի ղայրէթ իտէրէք, Թօփալեան խանընը իքինճի գաթընը քէնտուսինէ հասր վէ մաղազըսընը թէվսիւ էյլէմիշ տիր։

Բէնտէի մաղազա միւսթախտէմլէրինին պաղըլարընըն Սուլթան Համամ ճիվարընտա պաղընէն քիւչիւք իթմիշ օլտուղլարը էլպիսէ մաղազալարըլա Գ. Էրմէնեան մաղազալարընըն ասլա վէ գաթըան իրթիպաթ, վէ ալագասը եօգ տուր։

Պու ճիհէթէ տըգգաթ պույուրուլմասը րիճա օլունուր։

Էլպիսէ իշթիրա իթմէք արզու իտէնլէրին ճիվարընտա, Թօփալեան խանընըն իքինճի գաթընտա Գ. Էրմէնեան մաղազալարընը թէշրիֆ իթմէլէրի։

1. Օրտա մէվճուտ էլպիսէլէրին սօն մօտա գումաշ վէ տիքիշլէրինի,
2. Գումաշլարըն մէթանէթ վէ զէրաֆէթինի,
3. Ֆիաթլարըն ղայէթ միւթէտիլ վէ էհվէնիյէթ օլտուղունու

Բէյօղլու պէօյլէ միւքէմմէլ միւշթէրիլէրին մախսուս էլպիսէլէրի կօլ ինգիշաֆ վէ թէքէմմիւլէ ալմը արզ էյլէրիմ։

ՖԻՅԱԹ ՄԱԳԹՈՒ
ԲԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԷՐԻ ՏԷ ԱՉԸԳ ՏԸՐ

ԱՐԴՈՒԶԱՐԴԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԳՐԻԳՈՐ ՄԱԶՄԱՆԵԱՆ

Այն ամէն փափկանճաշակ և չի ։ տիկինները և օրիորդները, որոնք կը փափաքին ճաշակի յարմար և վերջին նորաձեւութիւններուն համաձայն կառնիթիւրներ, պտուղ, տանթէլ, ժապաւ, սեդմիրան, հովանոց, գուլպայ և առաջնակարգ Ֆապրիքներու հոտեղէններ և ուրիշ ամէն տեսակ նորաձեւութեան նիւթեր գնել, ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ, պէտք է դիմեն՝
Մեծ Շուկայ, Գալփաքճըլար, թիւ 56
ԿԻՒԼԻՒՔՃԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ԷՃԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻՒՅԷ

Միւրէքքէպէ քէտրին (Էճզախանէի Թիւրքիյէ) նէվմը քիւշատէրնանն պէրր կէօթիւրթիւյէ իւնթիզամ վէ Էտվիյէսինին խալիսիյէթ վէ Էքվիյէթէյլէշէրին միւքէտտէլ էճզախանէլէրինէ նիւմէնէի իմթիյազ օլաճաք պիր մէրթէպէի քէմալի իհրազ էյլէմիշ տիր։

Մէզքիւր էճզախանէնին փուգարայը մէճճանէն պագըլըրմագ իլան վէրմէք, Թավէա իտիլէն մէհալլէրէ վէ գազալարէլէրէ վաքթ վէ զէմանըլա հէզար աթըրպա վէ միւթէխասսըսին էթիպպայի կիրամ միւրաճաաթ էյլէմիշ օլան իլաճլարը իմալաթը էճզախանէնին ոզ պէքլէքլէրի տահի տիւնյա ՆԱԼՊԱՍ էֆ.նին մէմատլէրինտէն քեմալ միւրաճաաթ ղայրէթ պէյլէտիքլէրի մէշհուրիյէթինտէն Թային իտէր։ Հէր գէման օլտուղը կիպի պու քէրրէ տախի Էճզախանէտէ թէճարէթ վէ Նէզաֆէթէ ազրատընա ֆայտ վէ հիւսնէ Թաաթիլ իթմէյէ խըպրա իտիլմիշ վէ զաթէն մէվճուտ իւնթիզամ վէ միւքէմմէլիյէթ պու քէրրէ պիր գաթ տահա թէզայիւտ իթմիշ տիր։

Պունտան պաշգա էճզախանէտէ Թահլիլխանէ սինի տախի Լիօն տարիւլֆիւնունը թէյիւրիյէթ Թէֆիլի իթմիշ օլան մէշհուր քիմիակէրանտան իզզ. Անմէտ Հիւսնի պէյ էֆէնտի նէզարէթինտէ թէվտի էյլէմիշլէրտէն իսապէթին ճիհէթէն Թագտիր էյլէրիզ։

ԷՃԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻՒՅԷՅԷ ՄԻՒՍՏԱՎԻՄ ՀԷՃԶԱԳԸ ԱԹԸՊՊԱ

ԹԻՒՐՊԷԹԻ ԷՖ.— (Էմրազը ճախիլէյէ, Թէնասիւլիյէ էֆրէնճիյէ) հէր կիւն էօյլէտէն սօնրա։

Բարիզ Տարիւլֆիւնունը բըլթիւսինեան տիպլօմալը ՎԱԼԱՆԹԷՆ ՆԱԼՊԱՍ. — (Էմրազը տամէւիյէ, զիւքիւր, իւնաա, աթֆալ) Սապահտան էօյլէյէ գատար էճզախանէտէ էօյլէտէն ագշամա գատար Պէյօղլունտա Քիւչիւք Բարմագ գափուտա 1 նօ. մուայէնէխանէսինտէ իսաաթա պուլունուր։ — Տիմիթրաքի էֆ. Սարիսիս. —(Էմրազը տախիլիյէ, ճիլտիյէ, էֆրէնճիյէ) Ճումաա վէ բազարտան մաատա հէր գիւն վէ ագշամ։

ՍԱՆԱՔՕՐ
"SANAKOR"
Brévété S. G. D. G.

«Sanakor» forսէն իր հանճարեղ և պարզ շինուածքեամբ վայելուչ և ճկուն կ'ընէ մէջքը, առանց թոքերը կամ ուրիշ կենսական գործարաններ ճնշելու։ Այս նոր forսէն կը լայնցնէ կուրծքը, կ'երկարէ մէջքը, կը ծածկէ որովայնը և կնոջ կուտայ ուղիղ դիրք մը, առանց պէտք ըլլալու որ կապերը պնդուին։ «Sanakor» ծայրայեղ վայելչութեան կը միացնէ անքաղդատելի հանգստութիւնը, ա՛յնքան կատարեալ կերպով որ խանդավառութեամբ ընդունուած է որքան ազնուական տիկիններէ, այնքան փափկակազմ անձերէ որոնք նախապէս կը գործածէին առողջապահական քօրսէները։ «Sanakor» մենաշնորհ եղած է Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Մ. Նահանգաց, Գերմանիոյ և Պելժիոյ մէջ։

48—6

Կեդրոնատեղի
Հռչակաւոր ԲԱՌԷ վաճառատունը
Բերա թիւ 262

ՈՍԿԻ ՄԻՏԱԼ, ԲԱՐԻԶ 1900

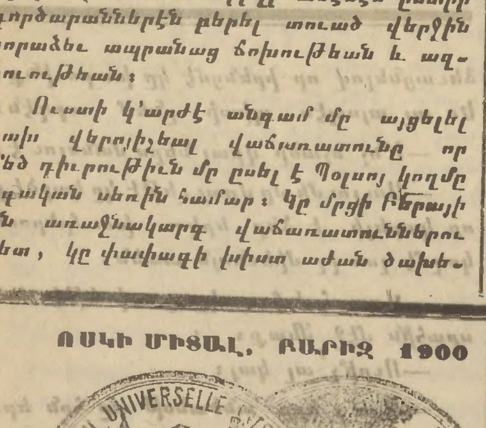

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ-ՔԱՐՄԷԼ ԸՆԿ.
ԱՆԱՐԱՏ ԳԻՆԻՆԵՐ ԵՒ ՔՕՆԵԱՔՆԵՐ
ՌԻՇՕՆ-ԼԸ-ՍԻՕՆԻ (Պաղեստին) մեծ մառաններէն

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ. — ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ եւ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
Ղալաթիոյ Քարափը, Հիքէ Թրանէզ, թիւ 145—147

Բարիզի բժշկ. կաճառին բրոֆէսէօր Ժ. ԲՈՒՇԷԻ
Պոլսոյ գիտական կաճառէն Բրոֆ. ԿԱՅՕՆԻ
Համպուրկի քաղաքապետութեան քիմիագէտ Ա. Է. ՆՕՔԻ և այլ նշանաւոր գիտուններու վկայութեամբ,
ՄԵՐ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԵՆ
ԲՆԱԿԱՆ, ՕԳՏԱԿԱՐ ԵՒ ԴԱՐՄԱՆՈՂ

ՌԻՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԵԼ
ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԻՆ

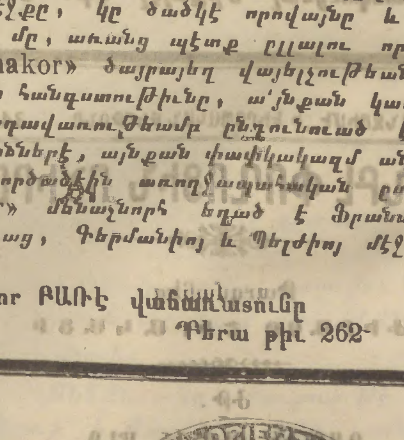

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ